

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2/40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Porniri nesocotite

Aceia dintre concetățenii noștri maghiari, cari susțin nenorocita politică a războiului vremilor de pace, nu se mulțămesc să propage pornirile de ură și de distrugere împotriva noastră, cetățenii de altă limbă decât cea maghiară ai acestei țări, ci își întind propaganda vrăsmășească și asupra raporturilor dintre monarhia noastră și țările vecine, dintre cari iarăș România este cea mai luată la ochi și la țintă.

Cu prilejul congresului săcuiesc dela Turda, despre care am mai vorbit în ziarul nostru, un ziar maghiar scria, între altele:

„Până când în părțile ardelene nu va fi asigurată preponderanța absolută numerică, culturală și economică a maghiarimii, e o iluzie deșartă să credem că fie cu dispoziții administrative, fie cu concesiuni, vom putea îndupleca pe compatrioții noștri români să se împace cinstit și definitiv cu ideea statului maghiar unitar, și e o fantazie goală speranța că vom putea să câștigăm regatul României pentru o conlucrare statornică și sinceră față de puternicii noștri dușmani comuni...”

Asemenea păreri au ajuns să fie destul de răspândite printre compatrioții noștri maghiari, pentru ca să merite să ne ocupăm mai adesea și mai cu deamănuntul de ele.

Va să zică, se denunță regatul României că n'ar fi sincer și statornic în alipirea lui de alianța întreită, — căci acest

lucru avem să-l înțelegem din căinarea zia-
tului maghiar.

Și se adaogă, că singurul mijloc de a se aduce la *rezon* vecina Românie, ar fi... maghiarizarea completă și definitivă a Ardealului!

Ar fi și acesta un fel de raționament de politică generală, — numai cât e din cale afară strâmb și fals. Ba este chiar *contrarul* aceluia just, aceluia conform dreptei judecății și bunului simț.

Alipirea regatului României de alianța puterilor centrale nu-și are rădăcina decât în buna cumpănire a intereselor ei de siguranță și de existență. Aci, Ungaria joacă în tot cazul un rol secundar, față de adevăratele centre de putere și de sprijin, pe cari stă întemeiată constelația politică ce se chiamă alianța întreită.

Aceste centre se află, nu la Budapesta, ci la Viena, la Berlin, la Roma...

Dar ce este adevărat? Este adevărat atâta, că prin politica de oprimare a naționalităților nemaghiare, regimul care bântuie acuma de atâta vreme în Ungaria, îndispune opinia publică din România și că, poate, acest sentiment, să turbure întrucâtva, nu sinceritatea, dar însuflețirea, tragerea de inimă, spre alianță, în deosebi, cu Austro-Ungaria.

Regele Carol a spus-o de mult și foarte înțelepțește: nimeni și niciodată nu va putea opri pe un frate să simtă dureros nedreptățirea, nemulțumirea unui alt frate; aci diplomațiile și nici chiar regii, nu pot face nimic; singurul mijloc de a câștiga

opinia publică din România, nu numai pentru ideea rațională a alipirii de întreită alianță, ci și pentru o prietenie din inimă față de monarhia vecină austro-ungară, va fi — încetarea politice de oprimare a naționalităților nemaghiare din Ungaria.

Așadară este adevărat tocmai contrarul de ceea ce spunea ziarul maghiar citat, și de ceea ce pare a se fi vârat, cu stăruințe vrednice de idei mai bune, în capul multora dintre concetățenii noștri maghiari: Nu continuarea și exacerbarea năzuințelor ucigăse, și dealtfel zădarnice, ci dimpetrivă, părăsirea lor și inaugurarea unei politici de pace și de dreptate pentru toți, va putea face ca să nu mai existe nici o teamă, că ar putea fi o „fantazie goală” speranța de a câștiga regatul României pentru o conlucrare sinceră și statornică față de vrăjmașii noștri comuni.

Dar cu politica regimului de astăzi din Ungaria se expune țara, se expune maghiarimea însăși, la urmări cari le vor putea deveni foarte neplăcute și poate cu adevărat și sângeros umilitoare. În adevăr, existența alianței puterilor centrale și a alipirii, în primul rând, a României de această alianță, sunt necesități superioare, cari se impun cu forță elementară, în interesul menținerii echilibrului european și al păcii. Ori ce vine, deci, ca element turburător al acestei necesități ineluctabile, este menit înfrânării — și înfrânarea poate înviestmânta, când încercarea de turburare merge prea departe, formele unei înfrângerii rușinoase. De așa ceva, e mai bine să se ferească oricine.

Manuscrise găsite

de Ion Minulescu

Revolta.

În sfârșit... După două luni de așteptare, un anticar din Bruxelles a reușit să-mi procure pentru suma de 180 de lei o carte tipărită prin anul 1874 — opera postumă a unui autor tot atât de necunoscut și după moarte ca și în viață.

Sărmanul Isidore Ducasse!...

Pentru el, în lume nu exista decât Dumnezeu și el. Existența lui Dumnezeu însă, îl plictisea în mod îngrozitor. Și Ducasse s'a hotărât să se răsbune. Cum îi era frică însă, că nu va reuși, montevideanul revoltat și-a schimbat numele. Și dacă Isidore Ducasse va rămâne pentru totdeauna un x pierdut în infinit, contele de Lautréamont, pentru același totdeauna, va rămâne autorul acestor *Chants de Maldoror*, pe care o inimă de aur i-le-a publicat după moarte și din care ultimul exemplar s'a vândut cu 180 de lei.

Rezultatul luptei însă, îl prevedeați...

Contele a murit la vârsta de 25 de ani, iar Maldoror n'a avut timpul să cânte decât de șase ori.

Și cu toate acestea, eu îi înțeleg revolta lui. În cânt cile lui nu sunt nici vorbe alese, uici melodii cătate.

Revolta nu are decât un singur aspect — aspectul uniform al nopților fără stele, fără adieri de vânt și fără cântece de cocosi.

Revolta este eternă ca și imensitatea. Fiecare din noi, în profunzimile nepătrunse ale sufletului, păstrăm germele revoltei, pe care l-am moștenit dela cei de ieri, în urma solemnului jurământ că-l vom transmite cu aceiași sfîntenie celor de mâine.

Dumnezeu ne-a dăruit revolta pentru a ne pune la adăpost vieța... Dumnezeu ne-a dăruit revolta, pentru a-și perpetua amintirea printre cei creați de el însuși.

Revolta a mângăiat pe primul om de rușinea de a nu se fi putut crea singur.

Revolta va mângăia pe ultimul om de neputința de a se face neuitat.

Și când uitarea de tot ce a fost, va cobori din haos, revolta se va ridica în haos și va conduce quadrilul funebru al plantelor fără stăpân și fără nici un rost în spațiu...

Sărmane Isidore Ducasse, îți pricep revolta ta. După atâtea zecimi de ani, ea renaște astăzi din filele îngălbenite ale acestor cântece, se sbate între pereții odăiei mele, se revarsă în strada scufundată în noapte și se face una cu lama unui cuțit pe care undeva, departe de aci, un om fără cămașe îl înfige în pieptul unui om îmbrăcat în purpură și hermină.

Moartea

...Pe aci, pe unde mă aflu, nu cresc nici arbori, nici ierburi și vântul nu bate niciodată: colțurile stâncilor sunt atât de aspre încât i-ar putea însângera suflarea.

Zilele sunt calde și nopțile reci.

Soarele este roșu, mai roșu ca o rană proaspătă; iar luna albă, mai albă ca discul de argint, pe care gimnasticii de altădată l-ar fi svărlit așa de sus, încât a rămas suspendat în spațiu, ca o amintire a vremurilor în care discurile de argint înlocuiau pietrele de azi.

Pe aci pe unde mă aflu, oamenii sunt înalți, blonzi și triști...

De ce sunt înalți? De ce sunt blonzi? De ce sunt triști?...

Sunt înalți, fiindcă nu cunosc nici arbori cu crengile joase, nici case cu porțile scunde ca pe aiurea. Și frunțile lor nu se lovesc niciodată de pragul de sus. Și frunțile lor despică totdeauna infinitul, niciodată îngrădit... Sunt blonzi, fiindcă în țara lor soarele nu le proiectează alte umbre, decât pe ale lor proprii, fiindcă luna nu le mângăie părul decât cu razele, pe care i-le împrumută soarele după ce apune.

Și sunt triști, fiindcă n'au cunoscut niciodată tristețea; fiindcă totdeauna sunt fericiți, fiindcă cei veșnic fericiți sunt totdeauna aceiași și cei cari totdeauna sunt aceiași, par totdeauna triști!...

Ca să ajung până aci — aci unde mă aflu — în lungul drumului, am bătut la multe porți, și pe mulți cari mi-au eșit în cale, i-am întrebat de drum.

I-am întrebat de drum și ei m'au întrebat: cine sunt și de unde vii?

I-am întrebat de drum și ei m'au privit

Nu România este nesinceră sau nestatornică în politica ei din afară, — ci regimul actual din Ungaria este acela care caută mereu și cu brutalitatea s'o împingă afară din cercul de unire al puterilor centrale. Stând lucrurile astfel, dar interesele superioare ale acestor puteri fiind ca România să nu fie înstrăinată și asvârlită în brațele dușmanilor, — ni-se pare evident că va trebui, în cele din urmă, să se asigure alipirea ei și peste capetele celor ce în Ungaria împing lucrurile într'acolo.

Nu este oare, — repetăm întrebarea deși știm că ea sună deocamdată la urechi de cea mai rea surzenie, aceea care nu vrea să audă, — nu este oare mai înțeleptesc lucru să te dai singur, de bună voie, pe brazda pe care aminteri au să te dea, și bineînțeles nu cu cine știe ce crutare, alții, — aceia pe cari vei fi sfârșit prin a-i scoate din răbdări cu jocul tău primejdios, și pentru dânsii, și chiar pentru tine însuși? Nu este o politică făgăduitoare de triste urmări, aceasta care nu poate să te ducă decât la înfrângere, — la înfruntare și la înfrânare?

Dușmanii cei mai mari ai poporului maghiar sunt aceia cari îl târâsc pe acest povârniș și îi pregătesc asemenea amare experiențe. Aceia cari îl smintesc și-l atâță, făcându-l să creadă că mântuirea lui n'ar putea să fie decât în pierzarea, în peirea altora...

Acei alții nu vor pieri, — dar poporul maghiar nu se va mântui prin încercările pe cari în numele lui le îndrăznesc niște nesocotiți, orbi sau interesați. Poporul maghiar ar trebui să-și deschidă ochii, din sânul lui ar trebui să răsară mai mulți povățuitori cumiști și prevăzători, cari să se ridice odată și să alunge dela cârma la care s'au înfipt, pe făuritorii inconștienți ai nenorocirilor și rușinilor ce altminteri fără nici o îndoială se vor abate și peste capetele lor, și peste acelea ale neamului pe care îl mint, îl orbesc și-l prostesc...

Multe ar trebui ele însă; dar câte oare, câte, ne întrebăm, vor fi acelea cari

incrunțați, ca și cum drumul ar fi fost numai al lor.

I-am întrebat de drum și ei m'au privit zâmbindu-mi cu șiretenia oamenilor cari desprețesc pe cei cari încearcă să știe lucrurile ca și ei.

I-am întrebat de drum și dintre ei, unul singur și-a ridicat mâna în sus, și tăind spațiul în direcția celor patru puncte cardinale mi-a răspuns:

— Pe aci, pe aci, pe aci sau pe aci, pe orișunde ai vrea să apuci, vei ajunge în acelaș loc.

Abia târziu, am aflat, că cel care îmi arătase drumul, nu era dintr'ei lor, și că el ca și mine sosise printre ei abia de câțva timp. Drumul însă, îl schimbasesc într'atât, încât nimic nu-l mai deosebea de cei sosiți cu mult mai înainte.

Și am pornit din nou.

Un vameș mi-a cerut un gologan, și ultimul gologan ce-mi rămăsese în palmă, i-l-am dat...

O față m'a întrebat dacă îmi mai aduc aminte cum se sărută, și ultima pată roșie de pe buze i-am dat-o...

Și am ajuns.

Am ajuns și abia acum îmi dau seama că numai frica de a nu mă rătăci m'a făcut să întârziu.

Dar dacă am întârziat o zi sau două; dacă am întârziat un an sau doi, nu știu. Pe aici, pe unde mă aflu, zilele sunt mai lungi decât anii și rostul anilor nu este ținut de nimeni.

Pe aci, pe unde mă aflu, toți oamenii par de aceeaș vârstă...

se vor și împlini la timpul lor?... Noi, am învățat, de mult, să răbdăm și să așteptăm, câtă vreme la temelie acestei răbdări și așteptări este credința, tare și neștrămutată.

Meșterul

de dr. Cassiu Maniu

Se caută meșterul! Se caută un meșter iscusit pentru o măreață întreprindere. Materialul este adunat, nu lipsește nici cel mai mic cui, nici cea mai neînsemnată petricică decorativă. Dar ce folos dacă meșterul mult dorit tot numai sosește! Tot nu mai sosește și a trecut vremea ca să ne putem mângâia tot cu proiectul renașterii italienești, care vestea atât de mândru de geniul poporului său. „Allora che tardi sorge tra noi noi d'altoro e deguo!” Târziu dar se va ridica dintre noi acela care e vrednic de lauri. Și noi românii avem nădejdea, că ne este hărăzit a avea reprezentanții noștri mari ai ideilor libertății, egalității și frăției. Dar la așa ceva se cere ca mai întâi să ni-se arate meșterul, artistul cel mare, ce va ști creia un op clasic de artă politică din materialul adunat în ciuda opresiunii dela 1867 încoace. Idealele mari omenești au reprezentanți vrednici și la fiii și ficele neamului românesc și nu este nimic mai supărător pentru purtătorii acestor idealuri decât intervalul ce ne desparte de o apariție strălucită, de apariția luceafărului politic ce vestește sosirea meșterului celui adevărat al artei politice.

Dat este corpul gigantic al națiunii, dar parcă se tot cufundă în letargie, și fața cea frumoasă a națiunii este înmărmurită ca suprafața rece a unei oglinzi...

Unde este spiritul și sufletul acestui organism ca să vedem ce vieță se agită în membrele sale? Cum am putea oare pătrunde la sentimentele, gândirile și dorințele ce dau vieță oricărui organism dăruit cu duh și cu voință?!

Pentruce întârzie manifestarea forțelor

Pe aci, pe unde mă aflu, nimeni nu mă întreabă: cine sunt?

De ce oare?

Mi-am privit chipul în luciul unui lac cu apele albe, mai albe ca lacrimile, și m'am văzut atât de înalt, atât de blond și atât de trist... și m'am văzut atât de asemenea oamenilor de pe aci, că m'am întrebat de data asta eu singur:

Cine sunt?

Și nu știu cum — dar în clipa aceea, întrebarea mea a fost auzită de omul din fundul lacului și omul care semăna cu mine mi-a răspuns:

— Tu nu ești nimic.

Și eu — ou care, în clipa în care plecasem, crezusem că sunt cineva, mi-am închis ochii ca să nu mai mă văd, și m'am depărtat tăcut de lacul cu apele albe ca lacrimile

Târziu de tot, o mână prietenească mă atinse pe umăr și o voce necunoscută îmi zise:

— Deschideți ochii mari și privește întreaga întindere fără arbori, privește soarele mai roșu de cât o rană proaspătă, privește-ți tovarășii înalți, blonzi și triști ca și tine, și ca și ei, învață, că tot ce se află aci unde te afli și tu, nu-i decât mirajul celor de acolo de unde ai pornit...

Pe aci, pe unde mă aflu, oamenii sunt înalți, blonzi și triști, și asemenea statuelor de marmoră albă, pe aci, pe unde mă aflu, oamenii nu respiră niciodată: colțurile stâncilor sunt atât de aspre, încât le-ar putea sângera respirația!..

de gigant ce susțin legătura dintre atâte membre resirate ale organismului mare național?! Unde întârzie reprezentantul tuturor acestor tendințe de vieță, expresiunea voinței naționale?!

Aceea știm că el este între noi, — că el dintre noi are să iese, că el trup din trupul nostru, sânge din sângele nostru este, pe care toți îl iubim și-l vom urma deși nu-l cunoaștem încă. Dar mulți nu știu, că el numai la soarele dragostei noastre ideale se poate naște, se poate întări asemenea unui Atlante, care ține pe umerii săi munții Carpaților!

El ține în mod nevăzut și azi în mâinile sale cei doi șerpi ce se apropiaseră de leagănul lui Hercule, căci el, deși în fășii, dar este mai tare decât simplii muritori! El ține cu mână vânjoasă toate dihaniile departe de izvorul de vieță al națiunii! Dar când va fi el oare mare, în toată deplinătatea puterilor sale de Hercule?! Mult trebuie oare să așteptăm puternicul meșter al mântuirii neamului, noi, ceice suferim cumplitele rușini ale robiei politice, morale și intelectuale?! Fi-vor oare semue cerești la venirea lui?! Glas ceresc, sabie de foc sau o fecioară sfântă va anunța schimbarea cea dorită spre bine a sortii unui neam părăsit zeci de veacuri de cei mai aleși fii ai săi?!

Voi duhuri minunate a lui Ioan Corvinul, Mihai Vodă cel viteaz și Ștefan cel Mare pogoriți-vă în oricare dintre fiii neamului, fie el plugar, cioban dela munte ori vlădică, numai fie meșterul cel adevărat al libertății națiunii române și jurăm că cu drag îl vom urma!

Corruption and Reform in Hungary

A study of electoral practice

by

R. W. Seton-Watson

D. Litt (Oxon)

— Urmare —

19 iulie.

Enric Béla apără oficialii din Trencsén și pe prefectul Szalavszky de învinuirile lui Szmrecsányi, care, zicea el, ar trebui să-i cunoască mai bine, de oare ce a fost deputat într'un cerc electoral al Trencsén-ului aproape patru ani. Și el apără punctul de vedere, că oficialii comitatensi sunt liberi a lua parte la adunări politice, — numai nu în legătură directă cu alegerile — și să-și exprime părerile politice, ca și ceilalți cetățeni. El consideră pe oficialii din Trencsén, ca iubitori ai legii și ca adevărați conducători ai cetățenilor, pe lângă aceea, că împlinesc între slovacii comitatului o misiune socială și națională importantă.

„Prefectul Szalavszky e o personalitate distinsă, cu calități mentale alese, prietinos și loial față de aceia, de cari s'a legat cu legăturile amicitiei”.

Iuliu Nadványi zugrăvește abuzurile comise în Bărând, în comitatul Bihorului. „Jandarmeria a fost vinovată de mari abuzuri, față de o populație pacinică. Zece persoane au fost greu rănite, cum s'a dovedit din raportul făcut. Vorbitorul s'a plâns ministrului de interne. Investigația s'a făcut încet și persoanele rănite au fost silite să semneze declarațiuni, cari nu cadrau cu acuzele pornite de dânsul.

A atâcat mai apoi auctoritățile prin foi, în chip violent, dar nu s'a pornit acțiune contra sa, căci unul fiecare din comitat știe, că acuzele sunt drepte. Persoanele rănite au fost pedepsite după alegeri cu multe.

Ioan Richter începu cuvântarea prin apărarea unei observări făcute ziua precedentă la adresa tatălui deputatului Szmrecsányi, care, ca prefectul comitatului Arva a fost foarte respectat. A voit să facă numai iluzie la alegerea vestită din Tar-

nócz în Nyitra; parlamentul a fost silit să trimită o comisie în frunte cu Szmrecsányi senior, și el n'a aflat nici un defect în această alegere, care a fost vestită în toată țara.

Richter polemizează apoi contra partidului poporal și a lui Szmrecsányi, a cărui alegere ca liberal în 1905, conform chiar mărturisirii sale, a costat 48.000 coroane. (Ștefan Haller: „Ce te-a costat alegerea dtale?”)

Chiar în cercul său, partidul poporal a spusat 80.000 cor. (Strigăte: „E apa așa de scumpă?”) Luni întregi toți alegătorii cătorva comune erau beți: singur în Turdosin, unde partidul poporal avea 19 alegători, s'au spusat pentru băutura 1.600 coroane și preotul a luat parte la desfrâu. Dacă partidul poporal vorbește de presiune oficială, și oratorul poate aminti ceva în această direcție, căci el a trebuit să lupte contra fostului prefect Bulla din partidul poporal, care înainte de a-și da dimisia din slujbă, făcu ca toți oficialii administrativi să-și dea cuvântul că vor vota cu partidul poporal. Mai mult, notarii au maltratată pe aderenții vorbitorului, și voiau să-l oprească să-și țină cuvântările.

Judele de ocol, Antoniu Bulla, a cortesit în Besztercebánya cu pușca încărcată, pentru partidul poporal și a terorizat pe alegători. Deputatul Huszár a acuzat pe deputatul Rudnay, că s-a uzurpat mandatul: dar însuși Huszár își datorește mandatul unei uzurpări. A alungat pe Otto Förster din Sárvár dându-se pe sine de candidat oficial designat din centru și adunând iscălituri în favorul său, deși era trimis să prepare terenul pentru Förster. La centru a folosit apoi iscăliturile ca dovadă, că cercul îl dorește pe el... Abuzurile cele mai detestabile ale partidului poporal s'au întâmplat la Čorna, la alegerea lui Ștefan Rakovszky.

Vorbitorul citează din petiția înaintată contra acestei alegeri; partidul lui Cziraky (al muncii) a fost festit de partid jidovesc. Căini de jidovi, puturoși, partid de pușlamale, sunt expresiuni blânde pentru partidul poporal... Poporul a fost îndemnat să nu lase pe jidovi să-l despoaie de credință și biserică, și i s'a zis că jidovii nimicesc căsătoria, voesc ca fiecare om să aibă 6 muieri, și că toți sunt miserabili. (Haller: „Asta e infamie. Asta nu s'a zis”).

Apoi citează din discursurile electorale ale lui Ștefan Rakovszky.

Mai înainte, zicea Rakovszky, erau boccegi numai jidani, astăzi sunt și creștini: și când omul vede că tinărul conte Cziraky rătăcește din loc în loc sub emblema alor două ghetesparte și a unui vas gol, trebuie să presupună că el a devenit jidov beccegiu. (Aci Haller, singurul deputat de față din partidul poporal, părăsește Camera între râsete de batjocură)...

(Va urma).

Sociologul O. Iászi despre politica guvernelor ungurești. Duminecă, cu prilejul adunării poporale care a avut loc la Macău, cunoscutul sociolog O. Iászi în discursul său între altele a spus următoarele:

— *Clasa privilegiată, exploatare a poporului văzându-și primejdute interesele individuale totdeauna întrebuițează sufragiul universal de spărietoare, care, spun ele, primejduieste clasa intelectuală ungurească și favorizează naționalitățile.*

Pe timpul introducerii legii comitatense, Csernity a ardat, că provocarea la primejdia cu naționalitățile e curată mișelie, deoarece prin aceasta clasa privilegiată intenționează numai amăgirea poporului, ca astfel să poată pregăti mașinăria servilismului comun pentru toate rasele...

Gogorița naționalităților a fost potrivită, ca să pregătească mașinăria servilismului comun, și ea din an în an a devenit tot mai acută, până când în sfârșit servilismul comun a fost creat pe deplin. Au început cu perzecutarea presei naționalităților și au sfârșit cu reglementarea presei independiste. Au dizolvat societățile socialiste și acum va urma dizolvarea societății libere a învățătorilor. Au amuțit nu numai naționalitățile, ci și cinstea, au amuțit poporul unguresc și azi-mâne vom ajunge, că în Ungaria omul muncitor nu va putea face un pas,

fără ca mașinăria servilismului comun să nu-i spargă capul.

Fără de organismul libertății comun am pieri, deoarece oamenii acuma nu mai pot urmări scopuri mai mari, fiindcă țara aceasta stă sub stăpânirea interesului buzunarului, a corupției și uzurei, ea este pământul proprietății legate și a conștiinței vândute, pe care libertatea poporului și democrația va trebui să-l rescumpe.

Un proiect pentru reforma militară. Într'un ziar din Cernăuți un ofițer superior publică știrea, că în 1913 se va depune în parlamentele din Austria și Ungaria un nou proiect cu privire la reformele militare.

Acest proiect cuprinde cinci proiecte și anume:

1. Se vor înființa 57 batalioane de infanterie;
2. Cavaleria va fi reorganizată, așa, că în viitor vor fi în total 12 regimente de cavalerie;
3. Reorganizarea artileriei și sporirea ei cu 160 baterii;
4. Se vor înființa încă două corpuri de armată;
5. Se va spori contingentul în timp de pace la toate batalioanele de infanterie. De asemenea se va mări numărul cailor pentru artilerie.

Jurământul lui Auffenberg. Din Viena primim știrea, că astăzi la orele 10 a. m. cav. M. Auffenberg, noul ministru comun de război a depus înaintea M. Sale jurământul oficios, La actul jurământului au asistat miniștrii contele Aehrenthal și Kállay.

„Madjarisch-mongolische Pferdehirtenkultur“. Cităm din excelenta revistă germană „Der Türmer“, care apare la Stuttgart,*) șirele ce urmează, cuprinse în un articol iscălit Kurd von Strautz despre „Raportul Germaniei cu imperiul Habsburgic“:

„Germanii din Austria și cei din Ungaria trebuie să poată conta la ajutor sigur din partea fraților lor din imperiu, pentru a putea reține cu succes Curtea și guvernul dela porniri prea slavo și maghiarofile, — deși spre exemplu actualul guvern ungar iarăș a cauzat decepțiuni grave Germanilor și clironomului. Stăpânirea Ungariei e semiasiatică, iar constituția este mască peste nudițiile culturii de „mânzari madjaro-mongoli“, care însă dovedește un prodigios instinct politic. Celce a văzut săteni maghiari în țara lor, a cunoscut din culoarea adeseori albastră a ochilor și blondă a părului că sângele finno-ugric are mult amestec slav și german.

Firește, cu atât e mai de regretat că germanii n'au înțeles să contopească acest ultim val mongolic, împiedecați mai ales prin ajutorul turcilor. Pentru că e poveste că maghiarii s'ar fi opus de bunăvoie jugului turcesc. Lung timp maghiarii au stat cu consângerii lor turcii în aceeaș tabără, ceea ce nu le putem uita.

Ezitarea francezilor față de împrumutul ungar va fi dovedit și iudeomaghiarilor că duplicitatea lor a pierdut orice credit. Când va fi aplicată în Ungaria constituția cu executarea fidelă a legilor, atunci va pieri fantasmagoria despre statul național-maghiar. Conștiința redeşteptată a germanilor austriaci va străbate și în Ungaria, al cărei corp de funcționari, dela premier până la aprod este, cu toată spoiala, în mare parte de origine germană, durere: nu și de sentiment german.

... Chiar nici dincolo de Leitha nu e permis să ajungă puterea în mâna maghiarilor, cari au abuzat de ea cu volnicie semiasiatică.

De toate părțile se văd tendințe spre concentrare în un puternic stat unitar, care nu poate fi decât german. Sperăm că energia moștenitorului de tron va produce în sfârșit o schimbare decisivă în direcțiunea aceasta...

*) „Der Türmer“, Monatschrift für Gemüt und Geist. Herausgeber: Jeannot Emil Freiherr von Grotthuss. Stuttgart.

Cuvintele acestea vorbesc destul de limpede. Ele ar trebui să fie cunoscute de toți ceice nu obosesc a ne imbia „cultura“ lor milenară și cari vor a ni-o octroia acuma cu sila.

Italianii în Tripolitania. Din Roma se anunță, că un grav conflict e pe cale de a izbucni între guvernul italian și cel turcesc din cauză că în Marea Roșie o canonieră turcă a jefuit o navă comercială sub pavilion italian pe care se aflau măruri din Eritrea.

Ministrul de externe a telegrafiat reprezentantului italian la Constantinople să ceară despăgubiri pentru daunele cauzate și să obțină scuzele guvernului otoman pentru insulta adusă bandierei italiene.

În unele cercuri există convingerea că guvernul otoman nu va da nici o satisfacție pentru cele întâmplate în Marea Roșie sub motiv că acea canonieră n'a făcut decât să controleze dacă nu era la mijloc o contrabandă deghizată de arme pentru indigenii din Yemen.

Astăzi s'au primit la Roma știri bune despre soarta celor două misiuni științifice, italiene. Atât misiunea arheologică condusă de profesorii Beguinet și Aurigemma, cât și cea mineralogică a contelui Sforza sunt în apropiere de Tripolis.

Din Roma vine știrea că un alt fruntaș socialist s'a declarat pentru ocuparea Tripolitaniței.

Deputatul socialist Trapanese întrebat fiind eri la Montecitorio (Camera) asupra chestiunii tripolitane s'a declarat cu totul partizan al unei intervenții energice și decisive care să asigure stăpânirea Italiei în Tripolis.

Tonul presei franceze se comentează la Roma în diferite feluri. În general opinia publică franceză manifestă rezervă față de chestiunea Tripolitaniței, în timp ce unele ziare germane au lansat știrea că guvernul berlinez ar sprijini acțiunea Italiei.

Cu privire la această știre un ziar francez face constatarea că Germania tinde să strice armonia stabilită în ultimul timp între Anglia, Franța și Italia pentru a-și putea asigura situația în Maroc.

Într'un ziar vienez se publică o corespondență din Constantinople prin care se arată că Tripolisul constituie în momentele de față o chestiune de prestigiu și chiar de viață pentru noul regim al tinerilor turci.

Ulemalele și șeicii din Tripolis printr'o telegramă către guvernul otoman cer munițiuni și alimente.

Generalul Torghut Șefket pașa a refuzat să primească comandamentul militar suprem al Tripolisului.

In jurul cesarului dela Geszt Ședința Camerei

Exceptional ședința de azi a camerei a fost introdusă de o scenă cel puțin interesantă. Contele M. Eszterházy adevărat în vorbirea ce o rostise sâmbătă, s'a provocat la o părere a lui Tisza pentru renunțarea la revendicările naționale maghiare în interesul binepriceput al întăririi armatei. În discursul aceleiași vorbiri l-a acuzat prin incisă Justh pe Tisza, că pactează (?) cu naționalitățile.

Contele Tisza prezentându-se azi în cameră, a cerut permisiunea președintelui să răspundă la acuzațiile de mai de sus înainte de ordinea de zi. Reflexiile lui Tisza au provocat scene acute, deoarece dumniului consecvent firii sale, s'a declarat într'un mod foarte bruscat asupra votului universal.

E foarte semnificativ pentru dispoziția sufletească a partidului guvernamental dialogul ce a avut loc între Sürnegi și Sigismund Várady, care deși guvernamental, condus de ideile liberale ale veacului nou, condamnă cerbicia contelui Tisza, cu care ține la niște privilegii medievale. Várady la întrebarea lui Sümegi, că ce părere are despre enunțările cesarului dela Geszt referitor la reforma electorală pe baza principiului universalității, răspunde cu un adânc oftat:

— Răbdăm, suferim!

Firește Várady ca om mai inteligent și ca un primipil distins al libercegetătorilor, nu reprezintă decât neînsemnată minoritate din agramata mulțime a mașinelor de votare guvernamentale.

CORRESPONDENȚE

DIN AUSTRIA

SCRISORI DIN VIENA

Misiunea sesiunii de toamnă a parlamentului. — Germanii din Austria pentru frații lor din Ungaria. — Concesile militare și chestia tripolită.

Demonstrația sângeroasă din Viena provocată de scumpirea prea mare a alimentelor va ține la suprafață încă multă vreme chestia cărnei și în genere a tuturor alimentelor. Parlamentul, ce se va întruni la 5 octombrie va avea să se ocupe de urgență cu aflarea modalităților acomodate să reducă, dacă nu să înlăture peste tot, criza de carne din Austria. Dacă și în chestiile economice și sociale deputații vor dovedi iarăși numai atâta capacitate, ca și în chestia naționalităților, și soarta celui de al doilea parlament al poporului este pecetluită de pe acum și va trebui să urmeze necondiționat dizolvarea lui. Locuitorii Austriei au mare nădejde, că reprezentanții aleși abia acum câteva luni își vor fi dat seamă îndecajuns despre gravitatea situației și se vor ocupa în serios cu problemele sociale și economice în primul rând și nu vor împiedeca funcționarea normală a parlamentului cel puțin acum la început.

Această nădejde pare îndreptățită într-o cât pertractările de până aci din dieta provincială a Boemiei arată, că în urma apropiatei reconstrucției a cabinetului Gautsch, chestia cehă nu va influența în mod nepriincios asupra constelației parlamentului actual din Viena.

Nu trebuie uitat de altă parte, că germanii din țările alpine și din Viena s'au săturat de atâta ceartă și mai ales slavii de sud nu mai voiesc să se lase conduși de boemi.

Este apoi un cerc tot mai crescând al unor politicieni germani, cari tind la restabilirea păcii în Boemia pe baza autonomiei naționale, ca apoi cu atât mai mult să se poată dedica ajutorării fraților lor din Ardeal. Cu deosebită simpatie au fost salutate și tendințele societății pentru conservarea elementului german din Ungaria, iar mai nou înființarea altei societăți, care are de scop îmbrățișarea chestiei tuturor germanilor din Ungaria și Ardeal.

Aceasta însă nu va să zică pan-germanism. Căci vechiul partid al acestora e în apunere și preste tot în toate partidele germane încep a se ivi tot mai multe și mai des grupări de diferită nuanță, cari toate însă au la bază egala îndreptățire a tuturor naționalităților, confesiunilor și claselor sociale.

De aici dușmănia lor față de politica reacționară și șovină a maghiarilor. Aceasta nu înseamnă însă, că aceste partide sunt dușmane Ungariei ori poporului maghiar, ci numai contrare șovinismului și separatismului maghiar, care s'a făcut vinovat în mare măsură și de revolta sângeroasă din 17 septembrie.

Se crede că evenimentele din urmă vor constrânge acum guvernul maghiar la concesii acceptând solidaritatea economică cel puțin pe seama intereselor straturilor sociale de jos, dupăcum a amintit și democratul Vázsonyi prim-ministrului Khuen.

Pe teren militar maghiarii trebuie să se mulțumească cu concesionile de până aici. Cu atât mai vărtos, că prin chestia tripolită, care va aduce probabil la ordinea zilei din nou problema orientată, Monarhia noastră va trebui să fie gata pentru intervențiuni, ceace va putea face însă numai în cazul că dispune de o armată puternică.

Guvernul Khuen va trebui să învingă aceste greutăți ori le va lăsa ca moștenire urmașului său.

Corresp.

DIN ȚARĂ

DIN JURUL DEVEI

Cum treci pe drumul țării pe lângă comuna Sântindreș, îți atrage atențiunea un edificiu frumos de curând zidit, edificiu, care ridică mult aspectul comunei. Cercetat de aproape numai decât se poate constata, că acela este un așezământ cultural și după stilul, în care e zidit, privi-

torul numai decât descopere, că acea clădire este școală românească.

Da, e școală românească, pe care bravii români ai comunei au ridicat-o cu jertfe mari spre fala lor și mândria noastră a tuturor românilor.

Bravii sântindreșeni au ascultat îndemnul și povețele conducătorilor lor firești, ale vrednicului preot *Gheorghe Popoviciu* și ale zelosului învățător *Ioan Popoviciu*. Că azi Sântindreșul are o școală, ca cea de care rar se mai găsește la sate, meritul acesta îl au deopotrivă conducătorii amintiți și poporul nostru harnic de acolo. Conducătorilor li-se cuvine laudă, că au știut infiltra în aceste timpuri grele sentimentele de alipire față de așezămintele noastre, iar poporului, că a dat ascultare povețelor și îndemnurilor primite, jertfind fiecare atât, cât a putut.

Sfințirea acestei școli s'a întâmplat acum în 21 septembrie n. la praznicul sf. Măriei mici. A fost o zi de în-doită sărbătoare pentru toți, câți am fost de față.

Aproape toți intelectualii noștri din Deva și jur au luat parte la acest act, precum și un popor numeros.

Actul sfințirii școlii l-a săvârșit protopopul tractual *dr. Ioan Dobre* în asistența celor 6 preoți.

A ridicat mult nimbul serbărilor prezența corului bisericesc din Orăștie, care a cântat atât la liturgie, cât și la sfințirea școlii. Muzica e puternică, ea câștigă, convinge, însuflețește și răpește cu sine pe ascultători. Așa putem zice despre cântările corului, căci cu melodiile sale de tot frumoase ne-au câștigat, ne-au convins, ne-au însuflețit și ne-au răpit cu sine. Conducătorul măiestru al corului *d. Branga*, e destul de cunoscut obștei românești, dar datori suntem să-i aducem și pe calea aceasta mulțumirea și recunoștința noastră pentru tributul moral, cu care a participat la ridicarea serbărilor.

Ca sărbătoarea să fie și mai măreață, *despărțământul Deva al Asociațiunii* a ținut adunarea cercuală tot în ziua aceasta în comuna Sântindreș. Comitetul *despărțământului* însoțit de o mulțime de inteligenți din Deva la sosirea sa în comună a fost salutat și binevenat în fața sutelor de țărani, de preotul local *Gheorghe Popoviciu*. Adunarea a decurs în conformitate cu ordinea de zi stabilită în convocator.

Raportul comitetului făcut prin rostul notarului *dr. Eugen Tatar* a fost ascultat cu viu interes, și luat spre cunoștință. Din acesta amintim cu deosebire, că comitetul și-a luat în program a ține prelegeri populare în toate comunele fruntașe, apoi, că comitetul a orânduit afacerea fondului pentru îmbrățișarea industriei și meseriilor, — având de scop a realiza menirea fondului prin împărțiri de ajutoare tinerilor români, cari îmbrățișează aceste cariere.

Frumoasă și de tot însuflețitoare a fost disertațiunea *d. dr. Iustin Pop* despre Asociațiune. Lucrarea cu multă precizie, stilul frumos și bogăția de idei desvălită în ea, a fost onorată cu aplauze generale.

S'au înscris mai mulți membri ordinari și ajutători, încassându-se o sumă destul de frumoasă.

Comitetul s'a completat cu doi membri: *dr. Petru Groza* avocat în Deva și *Dionisie Ardelean* proprietar în Deva.

Din prilejul adunării cercuale femeile române din Sântindreș la îndemnul m. st. președinte al Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoara: *d-na Elena Pop Hossu Longin*, au aranjat o expoziție de țesături și cusături.

Din dărnicia intelectualilor s'au împărțit exponențelor premii în sumă de 55 cor. Totodată s'a predat *d-nei preotese Popoviciu* Albumul de țesături și cusături al d-șoarei Minerva Cosma cu menirea, ca în restimp de doi ani să se poarte pe la țărane, ca astfel să se răspândească motivele românești și aici și jur, unde portul de azi al țăranelor e de tot străin de portul adevărat românesc. Premierile s'au făcut îndeosebi pentru a încuraja țăranele, altcum foarte harnice.

După adunarea *despărțământului* s'a ținut banchet în școala cea nouă, iar seara concert dat de corul bisericesc din Orăștie, căruia i-a urmat o petrecere până în zori de zi.

Ca încheiere țin să relevez faptul, că stăpânirea s'a arătat în mod deosebit grațioasă față de Sântindreșeni. Anume a deschis acum cu începutul anului școlar o școală de stat. Astfel Sântindreșul

azi are 2 școli: școala confesională română și școala de stat, fiecare cu învățătorul său. Școala română își are edificiul său pompos întru toate coresponsător recerințelor legii, iar cea de stat e înfundată la marginea satului într-o hurubă, care pe vremuri a servit de fâurie. E curioasă dispoziția asta a stăpânirii reprezentată în cazul acesta prin inspectorul școlar din Deva, faimosul slovac maghiarizat din Deva, că înființează școală de stat chiar în Sântindreș, unde nu e nici o trebuință, căci sântindreșenii după cum am amintit au școala lor modernă, iar zeci de sate sunt lipsite de școală și nu capătă nici la repetite cereri.

Ei, dar s'a păcălit stăpânirea. Dintre bravii sântindreșeni nu s'a aflat nici unul, care să-și înscrie copilul la școala de stat ci toți deardândul și i-au înscris la școala lor, zidită de ei. Se vorbește, că s'au făcut încercări, ca din comuna vecină Sântuhalm, care asemenea e românească și nu are școală de loc, să se acapareze baremi de leac vreun băiat la școala de stat, dar nu au putut afla nici unul. Învățătorul de stat, care nu știe o iotă românește toată ziua se plimbă prin sat cu bâta în mână, dând lucru și frământare fantaziei sale. Că până când va mai sta învățătorul de stat în Sântindreș nu știu, dar că școala de stat în Sântindreș ce soartă va avea nu e greu de ghicit.

Laudă vouă bravi sântindreșeni!

Cor.

DIN ROMANIA

SCRISORI DIN BUCUREȘTI

Comunicarea d-lui Iorga la Academie. — Holera dă îndărăt. — Imbunătățirea raselor animalelor domestice. — Lucruri bune.

În ședința de vineri a Academiei Române (prima după vacanță) d. N. Iorga a făcut o prea interesantă comunicare despre „*Corporația blănariilor din Botoșani*”.

Cu spiritul său de adâncă intuiție a lucrurilor, d. Iorga a adus bogate amănunte și a pus în lumină momente interesante din organizația și viața blănariilor botoșăneni a căror asociația a avut viața de aproape un veac, dela 1760—1850. Un registru al corporației, găsit între actele bisericești St. Ilie din Botoșani conține și aceste date pe lângă numărul membrilor corporației.

Rostul acestor corporații era de a apăra interesele hreslașilor împotriva meseriașilor străini. Corporația fiind pusă sub patronajul unui sfânt și cultivând în mare măsură credința, ea avea și prin aceasta, un caracter ostil față de concurența organizată ori neorganizată, pe care ar fi făcut-o meseriașii străini, cu deosebire evrei.

De altfel, din pricina acestora, corporațiunile au avut întotdeauna să sufere până ce în cele din urmă, au trebuit să piară, statul nedându-le sprijinul cuvenit. Conferențiarul aduce în sprijinul afirmației sale o mișcătoare jalbă pe care blănarii din Botoșani au adresat-o lui Mihai Sturza, spre a le apăra corporația amenințată de „*neamul jidovesc*”.

*

În urma primului iuruș al luptei pe care a pornit-o *Serviciul sănătății publice* împotriva holerei incubate la Brăila, se pare că teribila molimă a fost răpusă. Cu toți holericii, suspecții și izolații ei, a fost transportată la spital, unde, sub paza neadormită a întregului personal, a fost tratată cum merită.

Se împlinesc 6 zile de când nu s'a mai ivit vre-un caz, nici între cei vre-o 40 izolați din spital și nici în Brăila ori în preajma orașului. Și de câteva zile, nu s'au mai ivit în întreaga țară decât se pare 2 cazuri suspecte, între cari unul în satul Topolu din județul Tulcea.

Fără îndoială, aceste semne nu pot fi interpretate decât ca o reducere temporară „la tăcere”, de primul foc iute.

Medicii noștri au încă de furcă — și nu numai cu cea pătrunsă în țară, ci poate, tot așa de mult, cu prisosul de holera din țările vecine. Cu deosebire serioase trebuie să fie măsurile de pază în porturile dunărene, atât împotriva celei pe care o adăpostim ca și împotriva celei ce ar putea debarca de pe vapoarele venite din largul mării.

Ca orice oraș mare, unde pe lângă bogăție, lux și curățenie, huzuește sărăcia și murdăria, Bucureștii e, cu drept cuvânt, îngrijat de vizita inoportună a holerei.

Orașul a luat măsurile de curățenie cele mai

serioase, chiar dărâmand mai multe din clădirile insalubre.

Dar poate avem noroc cu vremea...

*

Se tot spune de alergările de cai, ce se fac pe hipodromul Bucureștilor, ca și în alte părți ale țării, că au menirea să îmbunătățească rasa de cai a țării.

De altfel aceeași motivare dă pentru alergările ei și lumea hipodromurilor și casino-urilor din Budapesta, din Paris etc.: îmbunătățirea rasei cailor.

Mărginindu-ne la hipodromul dela Băncasa, vedem că primăvara și toamna pe el aleargă tot felul de cai, toate rasele cari pot câștiga un premiu pentru proprietar și pari-uri pentru public. Un singur soi, o singură rasă lipsește: rasa românească. Iar caii cari se îmbunătățesc la hipodrom stau eu săptămânile în grajd, servindu-li-se un *menu* întotdeauna aristocratic, din care nu lipsește ovășul — și antrenându-i din vreme în vreme, dimineața pe răcoare, prin plimbări și alergări.

Calului românesc — săracu — i se servește, din nefericire, uneori un „*menu*”, care nu trece de cocenii de porumb mai departe, iar, ca antrenare. Dar e destul de antrenat calul de muncă al țaranului, — și dacă n'ar fi tradiționalul stimulent, bicul, poate că antrenarea nu i-ar folosi la nimic românului și ar rămâne cu gloaba antrenată în mijlocul drumului.

Dar n'ai avea pentru ce să protestezi împotriva acestor distracții prea... obicinuite ale publicului marilor centre, distracții cari, ca și luptele de circ, sunt în ultima analiză, reclamate de același suflet, care urmărește cu sote luptele de cocoș — n'ai avea de ce să protestezi, dacă nu s'ar da, în premii, și banul public.

*

Aceste reflexiuni mi-au fost trezite de expoziția de animale domestice, care a avut loc, decurând la Râmnicul-Sărat.

Aceasta a fost a treia expoziție, care se face anual acolo. A avut, rezultate din cele mai satisfăcătoare.

Acum câteva săptămâni a fost o altă expoziție cu premii la Brăila.

E un început bun în 2—3 județe — și s'ar cuveni ca el să fie făcut de toate județele — și o adevărată tradiție să se formeze. Rasa de animale și îndeosebi a celor de tracțiune trebuie să preocupe, de aproape, pe acei ce înțeleg că România are ca bogăție de căpetenie solul.

Cu toate că îmbunătățirea rasei de animale, — și îndeosebi a calului — în România e o problemă economică care-și așteaptă rezolvarea în reforme ce s'au legiferat și în altele ce trebuiesc încă legiferate — totuși aceste măsuri ușoare își au roadele lor, educând măcar.

Correspondent.

și cum eu imi păstram încă locul de cinste lângă prinz, puteam observa bine și în partea lor mai frumoasă acest tot de „podoabe îndemănatic așezate”.

Stăpânul casei și soția erau în neconținută mișcare împrejur, servindu-ne — un obicei de ospitalitate rămas din timpurile simple, care se păstrează și în Rusia. La două danțuri a continuat așa până la revărsatul zorilor.

Prosperitatea câtorva ani de mai înainte poate să lămurească într'un grad oarecare strălucirea superioară a Iașului, când îl compari cu Bucureștii. Dar asta vine și din apropierea lui de teritoriul Rusiei și Austriei. Se vede că pe când principatele erau stăpânite de ruși, ele procurau atât grâu cât și vite și cai, nu numai acestei puteri, dar și Austriei. În deosebi Moldavia făcea în mari proporții acest negoț. Urmarea era mare afluență de bogății. Dar Rusia, încheind pace cu Turcia și evacuând aceste provincii — cel puțin tot vestul Prutului, — porțile negoțului amintit s'au închis; și deși boerimea trăoste acum în splendoarea gustului căpătat în trecut, dar negăsind piețe pentru desfacerea produselor moșiiilor lor, țin grânarele îndesate, putrezind din lipsa de consumație și izlaurile păscute de o supraabundență de vite. Într'adevăr i-am auzit zilnic suspinând și dorind o schimbare a împrejurărilor, care să-i facă iar stăpâni pe proprietatea lor. De fapt nu eram totdeauna lăsat să ghicesc, cari anume erau aceste împrejurări.

Dela Florența la Veneția

Cel mai plăcut drum!... Străbate: acum lunca, închisă între munți, a doi afluenți ai Arnolui: după o oră, la o înălțime de peste 1000 metri, încalecă și sparge spinările Apeninilor, după două ore se așterne pe șesul larg al Padului și în sfârșit după alte trei se avântă între valurile mării.

Una după alta, se alungă gările mărunte pe sub poalele dealurilor și, cu ele, se afundă îndărăt, în zare, vile și gospodării răslețe, — clădiri albe și mai sprintene decât cele din sud... Lunca se tot duce înapoi; Florența s'a dus de mult... Fug straturile îngrijite ale viilor și ogoarelor îmbielșugate ale acestei văi.

În dreapta, munții par a se înălța pe nesimțite; se adună și mărunții din stânga sub poale răcoroase gospodării fără număr aci risipite aci îngrămădite în sate. La Pistoja străntorează albia râului Ambrone.

De aici mașinile, gâfâind tot mai apăsate și aruncând în toate părțile aburii răsunării lor calde, se îndemână agale spre culmile apenine... Ne ținem în preajma apei, pe ale cărei maluri covoare de verdeață se aștern din loc în loc. Spinările dealurilor se tot adună — și pe cât scad cele ce rămân în urmă pe atât creștem noi chemând sub ochi depărtările. Alergăm pe deasupra Italiei — cu toate că străbatem mai mult pe sub pământ... O mândrie crește în suflet la orice înălțime. Înfrățiți cu creștele cari se urnesc greoaie din necunoscute adăneuri, le privim și noi din înălțime. Ca pe o pânză de cinematograf fug, pe o parte și pe alta, creștele pleșuve, văi joase și tăcute, din al căror adânc serios abia se arată pentru o clipă zării singuraticile case albe. Șuvoaie iuți, spumate, își bat nepăsătoare calea lor târându-se pe lespezi de piatră și frângându-se apoi în adâncuri.

Aproape de gara Pracchia, intrăm în albia râului Reno și, de aici, începe pe nesimțite coborâșul spre îndepărtatul șes al Padului. Pe pragurile coastelor se incolăcește o mândră șosea legată în piatră toată; adesea se dosește în neștiro ori se pierde în umbra pădurilor de castani.

Culmile coboară tot mai mici și, în adăposturi de coaste se ivesc sate sfoase. Via și grâul chiar, ostonesc până aici. Printre spinările goale, pietroase ale dealurilor ori pe sub păduri sărace trenul coboară cu pază panta tot mai iute pe albia apei sglobii. Pe o frunte de stânci, de desupra căreia se cațără via pe panta prăpăstioasă, străjuie turnul gotic al unei biserici. Apoi dealurile fug iute înlături și de vale, Reno se așterne la drum tacticos pe șesul care se deschide tot mai larg. Lăsăm Bologna, — cuibul celei mai vechi universități — învăluită în raza bogată a soarelui, zăcând la poarta munților, ce fug mereu pierzând conture, până se schimbă într'un brâu cenușiu...

Pe șesul neted, jos, umed și fără zare se țese, printre sălcii și pomi roditori, vița cățărându-se îndrăzneț închizând zarea și acoperind locul.

Litere — Arte — Științe

SONETE

I.

*Din câte-au fost visate-odinioară
Nici una n'a putut să se 'mplinească...
Și fruntea ta începe să 'ncrețească
Și 'n sufletu-ți par'că se face seară.*

*Și totuși te mai lași să te răpească
Vr'un vis găsit prin viața cea fugară,
Deși pricepi că e făcut să moară
Atunci când vrei mai mult ca să trăiești.*

*Și când se 'ntâmplă să 'ntâlnești, arare,
Vr'un farmec sau vr'un bine de-o clipită,
Te sperii și te umpli de mirare.*

*Și te întrebi cu inima rănită:
Ce suferință poate fi mai mare
Decât o clipă care nu-i trăită?...*

II.

*Tu pleci cu Fericirea mea de-odată
Ce merge în același pas cu tine
Ca să-ți adueă-aminte și de mine
Când ai să fi pe-aiurea adorată.*

*Vești merge-așa... te cu privire senine,
Fa suspinând și veșnic sbuciumată
De grija ta: cea mai frumoasă fată,
Ce n'a știut ce-i rău și ce e bine.*

*Și ne 'ncetat va asculta cu friet
Vibrările acele schimbătoare
Din inima ta mică, mităică.*

*Tu pleci cu fericirea mea — și 'mi pare
C'o să te 'ntorești tu dragă singurică,
Plângând de mila ei și de'ntristare...*

Alex. St. Verneseu.

Călători englezi despre români

de M. Beza

Dăm azi urmarea impresiilor lui Robert Ker Porter, care a călătorit pe la 1820:

„Ajuns la Iași, am tras în gazdă la Mons de Raab, consulul austriac, de vreme ce nu-s hanuri în această capitală. Iașul e un oraș frumos, stând pe un loc inegal: parte pe deal și parte dealungul văii.

Imprejurimile plăcut undulate, împădurite și cu multe grădini și vii.

Hospodarul de acum al Moldovei, a fost numit numai de câteva luni și este din aceeași familie cu gospodarul Valahiei. Se chemă Mihail Grigore Sutz.

E un om tânăr, nu mai mult de treizeci și doi de ani, tare frumos și elegant. Mons de Raab m'a prezentat a doua zi, când m'am asigurat, că tot ce mi-se spuse cu privire la înălțimea sa, răspundea adevărului: avea ușurință în vorbă, spontaneitate și adâncime de observație în multe chestii. Admirația mea a crescut și prin neîngrijita lui grație în maniere.

Fiece lucru dela curte părea de un stil mai ales, decât la rudenii sa din Valahia. Palatul spațios și bine zidit. Servitorii nu mai puțin numeroși. Ceremonia de primire aceeași.

Boierii din Iași traiesc într'un grad de lux și strălucire care cu greu să fie întrecut în orice capitală din Europa. Balurile și petrecerile lor, cu hainele pline de giuvaerice ale femeilor sunt mai presus de închipuire; în timp ce feluritele jocuri de cărți întrețin mereu schimbul de aur și datorii de onoare.

În seara sosirii mele am fost invitat la una din aceste petreceri în casa logofătului Constantin Balsch, un boer de frunte al ținutului.

Prinzul și întreaga lui familie erau de față, așezați pe un divan la marginea de sus a sălii. Înălțimea sa mi-a făcut cinstea de a mă pune alături, așa, că de aci aveam o privire deplină asupra întregii frumuseți și străluciri a adunării. Femeile tot așa de frumoase ca surorile lor din Valahia, îmbrăcate în aceeași modă parisiană.

Șalurile lor și perlele și celelalte nestimate, în ce privește costul și mândrețea n'ar fi putut fi egalate în partea dimpotrivă a munților Carpați. Pe vremea danțului și jocului de cărți s'au servit cafele și înghețate și tot soiul de răcoritoare, pe cari le-ar născoci o minte aziatică, franceză și italiană.

A urmat la orele 12 o cină și mai sumptuasă în marea sală; și acolo — pe lângă belșugul de mâncări, am văzut și fântâni ale căror ape, printr'un mecanism ascuns, erau ținute într'o continuă curgere; apoi cisterne însuflețite de numeroși peșteri, sărind și jucându-se în râul ce strălucea sub lumina candelabrelor. Și astea nu erau singurile decouri feerice: parter și bolți de flori și alte mândreți căpricioase împodobeau în lung și în lat imensa sală de mâncare.

Familia domnitoare ședea la marginea de sus,

Reno, care de mult rătăcește, acum ne taie drumul luând-o spre Adriatică mai galben și mai posomorât decât în munte. Apoi livezile și viile umbroase ne dau roată... Străbatem o luncă groasă prin a cărei iarbă mătăsoasă mișună comoară de flori primăvăratice. Lăsăm Ferrara... Incepe să duduie adânc sub roate: trecem peste undele turburi — gălbui ale fluviului Po, cam o treime de Dunăre... Aproape o jumătate de oră, până la stația Polesella, linia ferată se ține în preajma albiei.

Intreg acest șes, care nu de multă vreme era numai mlaștios, prin canalele numeroase cari îl străbat azi, a fost prefăcut într-o adevărată grădină. Rămâne Rargo pe Adigele — canalizat și el — cu malurile-i coborâte în umbra umedă a sălcilor. Apoi mai departe la Monselice ca o minune răsar, în mijlocul șesului, înalte culmi conice, cenușii și sărace, pe un vârf străjuiesc ruinele unui castel, la care conduce, pe muche, un drum mărginit de copaci rari; iar jos, la poale, se alătură mărimii sate sfoase ori albe locuințe singuratice.

Incheiem șirul orașelor înfloritoare de pe această linie cu Padova; trenul cotește spre răsărit unde zarea coboară mereu până ce deodată se lasă pe pânza albastră fără margini a apelor...

Intr'un huruit asurzitor certat de bățile puternice uscate la capetele șinelor, trenul se repede în mare — pe o limbă de pământ îngustă ca și el — lunecând fușturatic pe luciul liniilor inconjurate de apă...

Pe o altă linie taie pânza apei vagoanele unui tramvai electric ce vine din Veneția, iar stâlpi de telegraf ori țărui hotărnicind căile bărcilor, măsoară largurile albaste.

Clădiri mușcăite triste se ivesc acoperind zările de apă...

Intrăm în Veneția.

Romulus Cloflec.

Răspândiți „Poporul Român“

Organul poporal, săptămânal al partidului național, foaia noastră „Poporul Român“, prin mutarea sa dela Budapesta la Arad, în frumosul palat propriu al „Românului“ ca să apară alături de acesta în propria tipografie modernă „Concordia“ — s'a făcut părtaș de însemnate îmbunătățiri, cari pe viitor se vor mai și sporii.

Numai și din cei câțiva numeri, apăruiți până acum la Arad, s'a putut convinge cetitorii noștri, că „Poporul Român“ a luat un nou avânt, atât cu privire la cuprins și formă, cât și în privința volumului: *apare regulat în 16 pagini.*

Subscrisa direcțiune în nizuința sa de a face ca acest organ poporal de publicitate, „Poporul Român“ să corespundă pe de-o parte intențiilor comitetului național, iar pe de altă parte să îndestuleze pe deplin toate așteptările miilor noastre de cetitori, nu eruță nici osteneală și nu să dă înapoi dela nici o jertfă materială.

Ca dovadă despre această nizuință servească faptul, că pe lângă toate îmbunătățirile aduse până acum și cari se vor mai face în viitor, *prețul abonamentului, la „Poporul Român“ nu numai că nu l'am urcat, ci din contră l'am redus dela 5 coroane la 4 coroane anual, cari se pot solvi, ca și până acum în două semestre.*

Și încă o reducere!

Acelora cari abonează 5 exemplare din „Poporul Român“ pe o adresă li-se dă exemplarul cu 6 fl., ceea ce însemnează: 3 cor. 12 fl. anual.

Mai departe!

Librarilor și vânzătorilor în prăvălii, cari se obligă la o desfacere de cel puțin 50 exemplare săptămânal de asemenea li-se dă exemplarul cu 6 bani sau 3 cor. 12 fileri abonament anual — plus: *rabat de 30 procente.*

Astfel, organul poporal săptămânal al partidului național, „Poporul Român“ a de-

venit cea mai ieftină foale poporală săptămânală din patrie.

Și toate aceste favoruri și înlesniri le face direcțiunea subscrisă, nu din *poftă de câștig*; nici pentru *îmbunătățirea materială a foalei*, care e deja pe deplin asigurată prin mii de abonați ce-i are; și nici cu gândul de a face *concurență altor foi, surori săptămânale, populare*;

ci cu singurul și nobilul scop național de a ușura străbaterea năvalnică a „Poporului Român“ până și în cele mai modeste și mai îndepărtate, sute de mii de vetre românești din toate unghiurile românismului.

Pentru că, odată pentru totdeauna, știut să le fie tuturor că:

nu numai dreptul nedisputabil, ci, mai vartos, sfântă datorință națională, are comitetul partidului nostru la răspândirea organelor sale de publicitate, pentru luminarea și îndreptarea maselor poporului conform cu principiile programului nostru național neștirbit. Dreptul acesta și-l va ținea față cu oricine, iar datorința acestela îi va urma fără preget. Ca în felul acesta, cetit de bătrâni și tineri, de bărbați și femei, de fete și feciori și de tot sufletul românesc „cel dosădit și insetat după dreptate“ din satele noastre „Poporul Român“, să devină o cătușă de oțel, o zală puternică de legătură, care să țină de-olaltă și la olaltă, strâns uniți la un loc, Comitetul și partidul național cu întreg poporul românesc de pe aceste meleaguri străbune: uniți în cugete și 'n simțiri și încremenți într-o stâncă de granit pe care nici porțile iadului să nu o poată sdrobi.

Direcțiunea foalei
„POPORUL ROMÂN“.

INFORMAȚIUNI

Arad, 26 septembrie 1911.

Mersul vremii

In genere se vestește vreme moale și uscată.
Temperatura la amuazi: 20,7 C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kigr.)

Grâu pe octomvre	Cor. 11'83
Grâu pe aprilie 1912	„ 12'12
Secară pe octomvre	„ 10'11
Secară pe aprilie	„ 10'52
Cucuruz pe septemvre	—
Cucuruz pe maiu 1912	„ 8'40
Ovăs pe octomvre	„ 9'43
Ovăs pe aprilie 1912	„ 9'66

Matilde Seroa

Două simboluri

Macul a fost asemănat sângelui ce înroșește câmpiile de smarald; dar el mai este și floarea vieții, a vieții câmpenești ce se revarsă ferdidă, voioasă. Sângele e viața, abundența și macul e un simbol prea viu și prea plin de suctul existenței, ca să poată fi considerat ca o floare vie. Ce importă dacă conține un suc care e opus vivacității?

Acest suc e un contrast ascuns între petalele lui; sunt două simboluri ce pătrund unul într'altul, două simboluri în perfectă antiteză între ele: corola vie și mătăsoasă și calicul pistililor negri și somniferi. Dar antiteza lor nu e ingrată. În somn e visul, adică una din cele mai mari fericiri ale vieții și asta ar fi chiar cel mai puțin lucru dacă n'ar avea orele lui de uitare, de tăcere, de odihnă. Macul e una din florile cari sunt luate mai mult în sîn, dar cine judecă mai bine, e una din manifestările cele mai simpatice pe care le oferă lumea vegetală, pe garduri vii, prin colțuri, noi și aplerate; e flacăra vie, arzătoare cu o speranță ce se propagă pe câmpii. Acuma însă macul nu păstrează totdeauna vechea ingenuitate, simplicitatea câmpenească primitivă atât de simpatice ce atrăgea simpatia noastră când eram copii; el s'a transformat, în mâinile grădinarilor, îngrijit cu știință, preparat cu minuțiositate.

Deși sunt bogați în foi încrețite, dar nu-s macii cari ni erau dragi și nu-s nici măcar trandafirii pe cari îi adorăm.

Rămâne veșnic triumfător macul câmpului și a livezilor îndepărtate, a livezilor îmbalsamate, ale insulelor pierdute în oceane, unde n'a pătruns prea mult civilizația ce modernizează, ce transformă. Acolo, sângele ce macii îl prezintă, e sânge adevărat în care se mișcă viața pe care ei o simbolizează, florile ce le au, arată abundența vieții vegetative și curate și ciudatul lor parfum, nici dulce, nici plăcut, are seducțiunile ascunse ale frumuseții sălbatice.

(Din Ilustr. Pop.)

Trad. de Jean Antohi.

— *Mâne fiind sârbătoare, Îndălțarea sfinței cruci, numărul viitor al ziarului nostru va apare vineri dimineața.*

Injghebări culturale și economice. În comuna Micuș (comit. Turda-Arieș) a început să se trezească „din somnul cel de moarte“, spiritul național de luptă și organizare. Mulțumită noii generațiuni, se vede o vie mișcare sănătoasă pentru ridicarea nivelului cultural și economic.

Încă de acum 2 ani s'a clădit o școală românească cu 2 săli, alegându-se buni învățători, cari își dau toată silința să-și facă conștiincios datoria.

În luna trecută prin stăruința domnilor dr. G. Popescu și Trif, contabili ambii la banca „Arieșana“ din Turda, cu concursul preotului Simion Crișan și al celor trei învățători locali s'a înființat în comună o reuniune de păstrare și credit ca însoțire cu numele „Micușana“, care reuniune manifestă o activitate din ce în ce mai înfloritoare pentru ea și pentru neam.

Reuniunea s'a constituit în modul următor: Comitetul direcțiunii e compus din 9 membrii: președinte S. Crișan, preot; vicepreședinte G. Ciugudean; casier D. Căținaș și încă 6 țărani. Comisia de reviziune are patru membrii: președinte D. Duca și trei țărani.

Un nou mijloc de a se mărita fetele. Ziarul „Le Courier d'Odessa“ mergea cam slab cu tirajul său și toate eforturile administrației și redacției nu aduceau nici un folos pentru popularizarea ziarului. După mai multe chibzueli și încercări zadarnice, îi veni directorului o idee ingenioasă, pe care imediat o puse în practică. Se știe, că ziarele dau diferite premii abonaților, în scopul măririi tirajului, astfel, că fiecare abonat primește în schimbul abonamentului, un loz, prin care ia parte la premii prin tragere la sorți. Dacă ese numărul lozului său, câștigă premiul respectiv. Directorul „Le Courier d'Odessa“ a pus pe cel mai bun redactor al său, d. Boris G. la... lotărie! Publicul fu înștiințat, că un redactor, frumos, talentat, tânăr, s'a oferit ca premiu abonaților, însurându-se cu femeia, oricare ar fi ea, carea ar avea lozul câștigător. Administrația ziarului se angajează să plătească viitoarei perechi o pensie lunară de 250 ruble. Iar logodnica destinată de sorț va primi un cadou de nuntă de 500 ruble. Ce credeți ce a urmat de aci? Toate familiile cari au fete de măritat s'au abonat de câte 2—3—7—10-ori, câte fete sunt de mărit în fiecare familie. Zi și noapte trăsurile stau grămadă la poarta administrației ziarului, și în câteva zile tirajul ziarului s'a mărit cu zeci de mii de exemplare. Redactorul cu pricina privește nepăsător pe fereastră la această îmbulzeală-manifestație, care i-se face lui însuși, ca vre-unui erou sârbătorit. Și aci e chestie de noroc ca în multe alte împrejurări asemănătoare. Îți alegi mireasa, crezi c'ai găsit o comoară și prea puțin timp după nuntă vine desiluzia și divorțul. Dincontră soțul poate că-i va da o bună mireasă. Un adevărat sacrificiu însă va fi când tânărul redactor va lua vre-o „capricioasă“ babă fără scrupul. Va trebui s'o ia de nevastă pentru toată viața, cum sună condițiile puse dinainte. În astfel de cazuri și mai ales când acest fel de premii va deveni obiceiuri la ziare, e de dorit ca tinerii, cari se destinează gazetăriei să se însoare înainte de a îmbrățișa această carieră.

Concertul tenorului I. Rădulescu la Lugoj. Anunțăm publicul românesc din Bănat că tenorul I. Rădulescu a sosit în Lugoj și va concerta în seara zilei de 28 sept. n. în teatrul orașenesc, cu binevoitorul concurs al d-nei dr. Braniște.

Programul e compus din bucăți străine și majoritatea românești.

Cununie. D-soara *Vicuția Coste* (Tihău) și d. *Alexe Manea*, contabil (Murășorheiu) își vor serba cununia la 8 octombrie 1911 în biserica gr. cat. din Tihău.

— D-soara *Emilia Magier* din Săturău și d. *Virgil Bulz* din Steia își vor serba cununia duminică în 18 sept. v. a. c. Felicitări.

Suspendarea avocatului dr. Cassiu Maniu. „Gaz. Transilvania” scrie: În anii trecuți, precum bine li-e cunoscut cetitorilor noștri, în urma publicării unei scrisori deschise către poetul Björnson, vrednicul avocat și naționalist din Cluj, *d. dr. Cassiu Maniu*, a fost aflat vinovat și judecat din partea curții cu jurați din Târgul-Murășului pentru agitație în contra statului.

Imprejurarea aceasta i-a servit drept motiv patrioticeii camere advocatiale din Cluj, ca să pornească cercetare disciplinară în contra d-lui Maniu, în urma căreia a fost aflat vinovat de *delictul disciplinar*, ce se cuprinde în articolul XXXIV a legii advocatiale din anul 1874, (§ 68, punct b) și pedepsit cu suspendarea dela praxă pe durata de șase luni.

D-nul Maniu s'a folosit de remediile de drept, ce i-le oferă legea, în urma căror chestia ajunse la forul superior disciplinar al advocatilor, care este *senatul advocatial al curții de casație din Budapesta*.

Senatul advocatial al curții de casație a confirmat sentința forului prim, și astfel suspendarea dela praxă a d-lui Maniu s'a ridicat la valoare de drept.

Patria e deci salvată. Se putea oare altcum?...

Aeroplanul Vlaicu a sosit azi marți, la Brașov și începând de mâine dimineață până sâmbătă dimineață va fi expus spre vedere generală în sala din curtea otelului „Europa”. Intrarea de persoană 1 cor. Pentru țărani, soldați și studenți 40 bani. Biletele se vor pune în vânzare începând de mâine la librăria *Mureșianu, Hiemesch, Brassó Lapok* și la prăvăliile firmelor *Eremias nepoții și Coleșa et Pană*.

Cu trenul de ieri dimineață a sosit la Brașov dnul inginer *Ioan F. Negruțiu* pentru a lua ultimele dispozițiuni în vederea sborului apropiat. Ieri după amiază a examinat din nou terenul de zburat, și a angajat lucrători pentru ridicarea hangarului și a tribunelor pe locul de sburat.

S-au luat deasemenea măsuri pentru înlesnirea circulațiunii la locul de zburat cu ajutorul trenurilor special, cari vor circula între oarele 3—4 p. m. la locul de zburat.

Societatea de lectură a despărțământului pedagogic din Arad, în ședința din 12 septembrie st. nou ținută sub prezidiul P. C. Sale dlui director seminarial Roman R. Ciorogariu, s'a constituit în modul următor:

Viceprezident: *Amos Oarcea* cl. IV. Secretar: *Eutim T. Sarafolean*, cl. III. Notar I.: *Corneliu Vodă*, cl. IV. Notar II.: *Aureliu Miloș*, cl. III. Controlor: *Stefan Trifu*, cl. IV. Cassar: *Ioan Petica*, cl. III. Bibliotecar: *Ioan Valea*, cl. IV. Arhivar: *Constantin Iliuța*, cl. III. Comisia literară: *Dimitrie Budiu, Vasile Mangra*, cl. IV, *Sever R. Boșcaiu, Teodor Selagian*, cl. III. *Nicolae Cărmănuș*, cl. II, *Ioan Ilica*, cl. I. Comisia de revizuire: *Alexandru Păteș*, cl. IV. *Anastasia Roman*, cl. III. Comisia muzicală: *Valeriu Popoviciu*, cl. IV, *Nicolae Barbu*, cl. III, *Liubomir Luchiciu*, cl. I, *Ioan Popovici*, cl. I.

Conflictul pentru Tripolis. Depeșele mai noi asupra conflictului dintre Italia și Turcia din cauza Tripolisului vestesc despre două acțiuni paralele ce decurg între cele două puteri interesate. Pe deoparte să urmează tratative diplomatice, de altă parte atât Turcia cât și Italia se mobilizează cu mult zor.

Situația e foarte critică, cu toate acestea în Berlin și Viena se crede, că războiul nu va izbucni, deoarece Turcia va fi și'n cazul de față conciliantă cum a fost și față de Austro-Ungaria când cu aneximea Bosniei și Hertegovinei.

În cercurile oficiale italiene se susține, că

mobilizarea are de scop numai apărarea supușilor italieni din Tripolis, cari sunt amenințați în viața și avutul lor de către mohamedanii plini de ură față de tot ce e european.

Trimisul Italiei la Constantinopol a prezentat Porții nota Italiei, în care sunt enunțate pretenziunile acesteia referitor la Tripolis.

Italia cere înainte de toate dreptul de supremă inspecție asupra comerțului extern al Tripolisului și în legătură cu aceasta privilegii judecătorești.

La sfârșitul notei Italia se plânge, că preoții și ofițerii turci agită necontentit contra italienilor. Dacă aceste agitații nu vor înceta, Italia va fi constrânsă să trimită vase de război în Tripolis întru apărarea celor amenințați.

Nu se știe cum va fi primită în Constantinopol nota Italiei, dar în cercurile diplomatice italiene se crede, că Italia va face totuș concesii în cele din urmă. În ce privește ținuta puterilor mari europene, se vestește, că deja de ani înainte Italia a primit consenzul acestora întru împlinirea aspirațiilor sale în Tripolis.

În Constantinopol și în Tripolis a produs mare neliniște, dar în ambele locuri se mângăie cu aceea, că încă nu s'a întâmplat vr'un astfel de incident, care ar da anză la izbucnirea unui război între Italia și Turcia.

Se zice, că sultanul ar fi declarat marelui vizir, că dacă Italia va viola dreptul internațional și va năvăli în Tripolis, el își va da demisia.

Izbucnirea unui război, în care ar fi angajată Turcia, ar da prilej Greciei să ocupe Creta și nici Bulgaria n'ar rămânea cu mâinile în sân.

Cometa Brooks începe a deveni interesantă. Pecând sâmbătă seara nu se putea remarca nici o urmă de coadă, duminică seara deja a început a deveni observabilă, deși foarte slabă. Trebuie să te uiți de o latură de cometă, ca să poți remarca o dungă luminoasă de asupra cometei. Cetitorii să o urmărească, căci poate să devină interesantă. Apropierea maximă de soare o va ajunge în 27 octombrie, iar strălucirea maximă abia după acest termen o va ajunge. Firește strălucirea părelnică (pentru noi) atârână dela distanța dela noi, care de prezent tot crește. — *I. Corbu*.

O „inimă” de stejar. În sudul Rusiei s'a descoperit de către un negustor de lemne, o adevărată inimă de stejar. Negustorul făcând săpături în albia unui râu a dat peste această bizară inimă care dă stejarul foarte bine conservat.

Făcând mai multe cercetări, a putut constata că există la o mică adâncime pe o suprafață de 200 kilometri pătrați, o întinsă pădure de stejar. S'au și scos până acum trunchiuri de 40—60 metri înălțime, având 55 cent diametru fiecare și de culori variate, mergând dela brun închis la roz palid, la albastru și la galben.

Revistă nouă. Din Iași primim știrea, că la 15 sept. va apăre aici sub îngrijirea valorosului publicist: de *I. M. Rașcu*, o revistă intitulată: „*Versuri*”, care, după cum o arată numele, va cuprinde numai poezii aparținând noului curent.

Va fi o revistă frumoasă, interesantă și originală, a cărei aparițiune se așteaptă, în cercurile literare cu multă febrilitate.

Nebunit sub tren. Din Pojon vine știrea, că *Ioan Macsala* din Apaji, în comit. Pojon, încontinuu se certa cu nevastă-sa. Ne mai putând suferi acest fel de traiu s'a hotărât să moară, aruncându-se înaintea trenului. Trenul a trecut deasupra lui fără ca să-l vatăme. De frică însă nefericitul om a nebunit.

Scandalul cu biletele pentru reprezentațiile lui Carusso la Viena. Intreaga presă vieneză își manifestă indignarea pentru abuzurile ce s'au făcut cu ocazia vânzării biletelor pentru reprezentațiile lui Carusso date aci.

Cum faimosul tenor are mulți amici la Viena prețurile au fost întreit de administrația teatrului curții, care și-a mai rezervat, sub pretextul de a înlătura abuzurile, dreptul de a reține un mare număr de locuri, care au fost vândute persoanelor cunoscute.

Agenții cari mișună în jurul teatrului, prin ajutorul funcționarilor, au izbutit să pună mâna pe o bună parte din biletele rezervate ale administrației pe care apoi le-au vândut cu prețuri enorme, după ce le-au făcut prin ziare o reclamă în termeni următori: „*Cumpăr cu orice preț bilete pentru Carusso*”.

Răscoala din China. „Agenția Reuter” află din Ciungkin că 15000 de oameni din trupele ti-

betane au sosit la Cengtu. Comunicațiunea telegrafică s'a restabilit.

Emirul Moharrem care a trădat pe Mojamed Ali a fost grațiat la Teheran și are de gând să facă un pelerinaj la Meca.

30 milioane pentru încoronarea unui rege. Se anunță din Bangkok, că încoronarea regelui Siamului se va face cu mare pompă.

Această solemnitate va întrece chiar pe aceea a încoronării împăratului Indiilor.

Pentru serbările încoronării s'au votat 30 milioane coroane.

Idealul femeii chineze. „Li Ki” adevărat „cartea ceremonială” din seria de cărțile filosofice clasice ale chinezilor definează în următorul mod virtutea femeiască:

— O femeie cât mai mult se aseamănă unei zeități, cu atât mai puțini curtenitori are. — Curajul la bărbat echivalează cu virtutea femeiei. — Femeia clevețitoare nu-și păstrează bunul nume, că îndată ce a fost ascultată, vine dânsa la rând. — Pana o poți ascunde dinaintea ochilor bărbatului, dar rușinea femeii niciodată. — Virtutea în suflet, dragălașia în față, dulceața pe buze, lucrul în mâni sunt cele mai de seamă însușiri ale adevăratei femei.

Aventura unui fost prim-ministru. Joi o mulțime imensă se adună în fața unuia din cele mai elegante hoteluri din Bruxelles atrasă de un spectacol curios: un domn apăruse gol la fereastra camerei sale.

Poliția a intervenit pentru a risipi publicul și a invitat pe ciudatul străin la poliție. Aci s'a stabilit că este fostul prim-ministru olandez Kuyper, care a declarat că urmează o cură naturală.

Ziarele din Bruxelles se ocupă pe larg de scandalul provocat de prim-ministrul olandez Kuyper. În special ziarele anticlericale își bat joc de dânsul.

Kuyper a sosit joi dimineața la Bruxelles unde a descins la unul din hotelurile de primul rang. La orele 11, el a apărut gol la fereastră. În fața hotelului se adunase o mulțime care-și bătea joc de curiosul vizitator.

Poliția a trebuit să intervie pentru a evacua strada.

Polițiștii intrând în camera lui Kuyper a declarat, că după sfatul medicului face zilnic exerciții igienice și că nu știa că poate fi văzut din stradă.

E interesant de notat că Kuyper este clerical evlavios și că merge cu morala atât de departe încât nu a permis fiicelor sale să apară decoltate la balurile curței.

Un nou aeroplan. Din New-York vine știrea, că aviatorul Curtis a construit un tip de aeroplan cu care va întreprinde un sbor la Cuba, iar mai târziu din America în Europa.

Serbări. În ziua de 25 c. la orele 2 d. a. va avea loc în comuna Bolintinu (Ilfov) o mare serbare câmpenească sub prezidenția d-lui prefect Distorian pentru adunarea fondului necesar la ridicarea monumentului eroilor dela 1877 din acea comună.

Serbarea va consta din dans, jocuri naționale, declamații și alte surprize.

Inecarea unei corăbii. Din Fiume se anunță, că în urma unei furtuni care a băntuit toată noaptea, corabia „*Napoleon Roem 1*” care sosește la ora 5 dimineața a fost aruncată pe niște stânci, unde a fost stricată în mod grav.

Puțin mai în urmă corabia s'a inecat. Echipajul compus din 6 oameni a fost salvat.

Reuniunea proprietarilor de vite în Orăștie și-a convocat prima adunare generală ordinară pe ziua de 30 septembrie a. c. la Orăștie, cu următoarea ordine de zi:

1. Construirea biroului adunării;
2. Raportul direcțiunii, prezentarea bilanțului anual și raportul comitetului de supraveghiere;
3. Fixarea bilanțului și hotărâre asupra abso-lutorului și asupra profitului curat;
4. Alegerea membrilor în comitetul de supraveghiere, — conform rânduielilor legale;
5. Eventuale propuneri. Bilanțul anual e expus în cancelaria centrală a Reuniunii în Orăștie.

Ziarist achitat. Curtea cu jurați din Târgul-Mureșului a achitat pe ziaristul maghiar din Brașov *Rossa Zoltán*, care învinuise prin ziare pe in-

vătătorul sas Reith, că la recentul recensământ al populației Brașovului, ar fi introdus cu intenție mai multe persoane maghiare ca cetățeni, a caror limbă maternă este cea germană.

Armenii revoluționari din Turcia amenință pe marele vizir. Se svonește din Constantinopol, că revoluționarii armeni ar fi adresat marelui vizir o scrisoare în care amenință cu aceeaș soartă pe care a avut-o primul ministru rus Stolypin, în cazul când chestiunea armenilor nu va fi regulată într'un mod satisfăcător.

Bagrov a fost spânzurat. Din Kiev se anunță, că Bagrov, asasinul lui Stolypin, a fost spânzurat ieri dimineață în curtea cetății. Duminică seara a sosit aprobarea țarului și ea imediat a fost adusă la cunoștința condamnatului. Înainte de executare Bagrov a cerut permisiune, ca să vorbească cu un rabin, când însă i-s'a spus, că în înțelesul regulamentului temniței, convorbirea trebuie să se întâmple în prezența procurorului, și-a revocat cererea.

Executarea s'a întâmplat la orele 7 dim., fiind de față numai persoane oficiale.

Din Petersburg se anunță: Călăul, care a executat pe Bagrov, a fost un întemnițat. La executare a fost de față și vicepreședintele clubului naționalist și câțiva membri ai ligei populare rusești.

Bagrov a rugat pe cei prezenți, să predea părinților lui salutări.

Bagrov a mai rostit câteva cuvinte neînțelese, apoi a fost executat.

O descoperire macabră. Vineri dimineața o descoperire lugubră s'a descoperit în portul dela Varna.

În apele mării au fost găsite două cadavre bărbătești legate cu o sfoară de mijloc. De sfoară atârnav niște greutateți pentru a ține corpurile la fund. Sfoara, din cauza greutății, tăiase aproape în două cadavrele.

Făcându-se cercetări, s'a dovedit că cele două cadavre erau ale unor holerici cari fuseseră asvârlite în portul bulgar de pe corabia turcească „Alah Keim” și stătuseră în apă timp de două săptămâni.

Tot de pe această corabie mai fuseseră asvârlite două cadavre de holerici în portul Burgas, fapt despre care s'a scris prin ziare și care a produs o mare indignare în toată Bulgaria.

Serviciul sanitar local a luat toate măsurile de rigoare.

Populația portului e cuprinsă de indignare și de groază.

Revoluțiune telefonică. La Academia franceză de științe s'au făcut zilele acestea experiențe interesante cu un nou dispozitiv telefonic, cu ajutorul căruia se vor putea transmite clar cuvintele pronunțate, fără a fi nevoie să le strigi într'un receptor la telefon. Astfel oratorul ce va vorbi într'o adunare, în cameră, la o conferință, va putea fi auzit de acasă, dacă sala în care vorbește este pusă prin fire speciale în legătură cu locul de unde vrei să-l asculți. Ba, cum firele telefonice se perfecționează pe zi ce merge, vei putea sta în tihnă la cafeluța ta grasă și să asculți cântecele celor mai celebri artiști dela opera din Viena, Berlin.

Procesul ziarului „A Nap.” În procesul de presă intentat de parchetul din Budapesta ziarului „A nap” pentru articolul „Amintiri sângeroase” publicat în numărul dela 18 august a fost indicat ca autor al articolului încredințat dr. Anton Kalmár.

Procesul se va judeca la curtea cu juri în ziua de 13 octombrie.

Agitație impiegaților de cale ferată din Austria. După 4 zile de consfătuire, sefii coaliției funcționarilor de cale ferate s'au prezentat azi la directorul din ministerul căilor ferate.

Acesta a refuzat însă să-i primească. S'a hotărât totuși ca deputațiunea să se prezinte din nou.

În urma acestui incident situația a devenit și mai critică.

Mișcarea pornită de organizația impiegaților dela căile ferate va lua probabil în curând o formă acută.

Nu se știe încă dacă această mișcare se va manifesta sub forma rezistenței pasive sau a grevei.

Cu toate aceste sunt speranțe că cu puțină sollicitudine din partea guvernului se va putea înălțura conflictul pe cale pacifică.

În vremea aceasta se pare că guvernul se îngrijește a-și asigura sprijinul armatei pentru cazul când va izbucni greva.

2.500.000 lei onorariu de avocat. Mercuri urma să se judece la tribunalul secția 1 din Iași o cerere de onorariu de avocat în sumă de 2.500.000 lei, acțiune pe care defunctul avocat Krupenski o intentase pe vremuri moștenitorilor principelui Dumitrie Sturdza.

Neprezentându-se în instanță nici moștenitorii reclamantului, nici ai principelui Sturdza, tribunalul a închis acțiunea.

Uraganul din regiunea vezuviană. „Giornale D'Italia” spune, că în comunele vezuviene bătute de uragan ar fi vre-o 20 de victime. Numeroase familii sunt blocate în casele lor de apă și noroiu. Două familii dela Torre del Greco ar fi dispărut. Câmpiile au suferit serioase stricăciuni. O escadră auxiliară a plecat dela Neapole la fața locului.

Uraganul a pricinuit mari stricăciuni la Varese pe văile Olona și Ganna. Calea ferată Varese—Luino a fost întreruptă. La Torre delli Greco și la Resina mai multe case s'au prăbușit. Pagubele sunt foarte grave la San Giovanni Teduccio, Portici și mai ales la Resina unde noroiul care se scoară din munte a ajuns aproape la înălțimea felinarelor. Apa și gazul lipsesc.

Miscarea contra restrângerii numărului sărbătorilor. Plănuita îngrădire a numărului sărbătorilor a provocat mare agitație în cercurile teatrale din Praga. Joi a avut loc o consfătuire a directorilor teatrelor din Praga. S'a accentuat, că sărbătorile aduc mare folos teatrelor, pentru că în zilele de sărbătoare, numărul spectatorilor e foarte mare.

Din partea teatrelor vieneze a sosit știrea, că și acestea au întreprins o acțiune specială în contra restrângerii numărului sărbătorilor și că organizația proprietarilor de restaurante și localuri de plăcere se va asocia mișcării.

Grațieri în Turcia. „Yeni Gazeta” anunță, că Sultanul a grațiat pe toți acei miniștrii și bărbați de stat, cari în urma loviturii de stat a tinerilor turci, au fost exilați în Tripolitania și în Arhipelag, și le-a permis să se întoarcă în patrie.

Aviațiunea în Austria. Aviatorul J. Widmer, care a sburat dela Grado la Trieste, va întreprinde un sbor dela Veneția la Trieste. Wildmer se va înălța de pe Lido cu un aeroplan „Bleriot” și va face mai întâiu câteva circuiți în jurul catedralei St. Marco, iar după aceea se va îndrepta spre Trieste.

Widmer concurează pentru premiul de 5000 coroane al orașului Trieste.

Spania pregătește ocuparea Tetuanului. La Tetuan circulă un zvon după care Spania pregătește ocuparea orașului Tetuan.

Dupăcum povestesc indigenii, un convoiu de merinde și de munițiuni pentru trupele spaniole ar fi fost atacat pe râul Quert; 115 soldați spanioli ar fi prizonieri și 80 de catări fost făcuți luați pradă. În lupta care s'a dat, pierderile spaniolilor ar fi de 170 și ale marocanilor de 100.

Arestarea unui individ suspect la Vilna. Din Petersburg se anunță, că miniștrii au plecat laolaltă ieri cu un tren special la Kiev. Când trenul a ajuns la Vilna atenția agenților a fost atrasă asupra unui tânăr, care părea foarte agitat. Tânărul a fost arestat. La perchezitiie s'a găsit un revolver Browning și un pumnal în buzunarele hainelor sale. Se crede că tânărul a plănuțit un atentat împotriva vreunui ministru.

Nenorocirea dela punctul Tigliina. Din Galați vine știrea, că după nenorocirea dela Cotul Pisiceii care a costat viața a doi marinari a urmat o altă nenorocire la Tigliina, care a răpus viața unui al patrulea.

Ultima nenorocire s'a întâmplat în următoarele împrejurări:

Nu de mult au sosit la marina militară, de la casa Skorda, din Austria, 80 de obuze cari fiind defectuoase urmau să fie retrimise fabricii.

Un transport a și fost expedit, iar al doilea și ultimul era tocmai pregătit pentru înapoere.

Nu se știe din ce cauză unul din obuze mi-

nuit de marinarii Murgu Constantin și Omet Atanasie a explodat.

Cel dintăiu marinari a fost ucis pe loc, iar celalalt foarte grav rănit.

El a fost dus la spitalul militar.

Corpul celui ucis care era oribil mutilat, a fost transportat la morga aceluiași spital. unde i s'a făcut azi autopsia.

La disecție, s'a găsit inima și ficatul complect sfâșiate, un braț amputat, iar altul fracturat.

Comandamentul marinei a deschis o anchetă pentru stabilirea cauzelor cari au provocat această nenorocire.

Ciuma în Alexandria Vineri dimineața a sosit în portul Constanța vaporul „România” venind din Alexandria.

Din patenta de sănătate a vasului rezultă că în Alexandria s'au înregistrat mai multe cazuri de ciumă.

Serviciul sanitar al portului român a luat întinse măsuri pentru dezinfecția vasului și supravegherea pasagerilor atât în contra holerei cât și a ciumei care a reapărut în Egipt

Programul serbărilor jubilarie din Iași. D. dr. Bogdan, rectorul universității din Iași, a fost înștiințat telegrafic în mod oficial că M. S. regele și întreaga familie regală va asista la serbările jubilarie ale universității din Iași.

Comitetul organizator al serbărilor, întrunit alaltăeri seară, a stabilit definitiv programul serbărilor jubilarie.

Programul este următorul:

Septembrie 26, orele 8 seara, întrunirea tuturor dlor delegați în aula universității.

Ținuta simplă.

Septembrie 27, orele 10 a. m., sosirea în gară a M.M. LL. regele și regina și a principilor moștenitori.

La orele 10 Te-Deum la Mitropolie.

Ținuta de ceremonie.

Orele 2 și jumătate în sala teatrului național, prezentarea felicitărilor universității.

Seara, retragerca cu torțe.

Septembrie 28, orele 10 a. m., desvâlirea și inaugurarea statuei lui M. Kogălniceanu.

În timpul zilei, vizita monumentelor orașului.

Seara, serată de gală în sala teatrului național.

Septembrie 29, orele 10 a. m., deschiderea solemnă a cursurilor universitare.

În timpul zilei curse, sporturi, etc.

Seara, orele 8 banchet în sala teatrului național.

Programul în ceea ce privește desvâlirea statuei lui Cuza nu a fost întocmit, de oarece după toate probabilitățile în urma conflictului dintre comitetul de inițiativă și autoritățile comunale, statua nu va putea fi ridicată până la data serbărilor jubilarie.

Student inginer, se întoarce cătră acei cetitori români, cari în urma situației favorabile ar fi în stare a-l ajuta pentru continuarea studiilor. Recompensă din partea mea aș da prin o eventuală căsătorie. Oferte rog a trimite la Selmecbánya post. rest. „Inginer”.

Procesul Cuza-Socor. În zilele de 27 și 28 septembrie Curtea cu juri din Iași va judeca procesul dintre d-nii A. C. Cuza și Socor.

Vineri d. Cuza a cert d-lui președinte al Curții a preschimba termenele în alte zile mai apropiate, căci în aceste zile vor fi serbările jubilarie ale universității.

Cererea nu s'a putut lua în seamă, fiindcă pentru celelalte zile sunt fixate alte procese.

Fanfara liceului românesc din Bitolia. Ziarele macedo-române publică o scrisoare din partea direcțiunei liceului românesc din Bitolia (Macedonia), prin care acesta își exprimă velle mulțumiri d-lui Nicolae Chițu Caragea, aromân naționalist din Gopeși, stabilit de mult în Sofia-bulgară, care a binevoit să acorde suma nece-

sară pentru înființarea unei fanfare complete la liceul românesc din Bitolia.

De altfel numele acestui patriot este îndeobște cunoscut tuturor aromânilor și mai cu seamă celor din Gopeși prin diferitele binefaceri și donațiuni făcute comunei sale natale.

Nașterea unui monstru. În durerile cele mai grele, femeia Nastasia Gheorghe Radu Bărzăsteanu din comuna Lița, în România, a dat naștere la doi copii lipsiți de piept: un băiat și o fată. Fata încă nu avea capul format, băiatul era în viață, însă după 3 ore a sucombat.

Medicul primar a luat măsuri pentru îmbalsamarea monstrului și înaintarea lui direcției sanitare.

Un atentat terorist la Lodz. Un căpitan de jandarmerie cu un detașament, sosind la Lodz pentru a face o percheziție la o casă din strada Rizgovski, a fost împințat cu focuri de revolver trase din năuntru camerei portarului. Un agent de poliție a fost ucis, altul a fost rănit ușor. Căpitanul, un sub-ofițer și un agent de poliție au fost uciși. Rău făcătorul încercând să fugă pe acoperiș, a fost recunoscut ca ucigaș al agentului de poliție. Doi din criminali au fost arestați, ceilalți au putut scăpa profitând de întunericul nopții.

Balul păserilor. Un naturalist englez, în urma unor minuțioase cercetări făcute în pădurile din centrul Africii, a descoperit că păserile paradis, au obiceiul fermecător de a organiza adevărate baluri.

Seara, când soarele aruncă ultimele sale raze, o mică trupă de păseri paradis, se întâlnesc pe ramura unui arbore și... balul se deschide. Se aud imediat strigăte vesele, bătai din aripi, zboru-i în cercuri mici vertiginose. „cavalierul singur”, ansamblu ritmic. — toate fiind executate cu o minunată procesiune. Un dansator, invită pe dansatoare, scoțând un strigăt particular. Ambii se detașează din grup și sbor-dansând, până la epuizarea micilor lor forțe...

Explozie pe un crucișător. Din Toulon, în Franța, se anunță, că în timpul exercițiilor de tir al escadrei a III cuirasa unui tun a făcut explozie pe bordul crucișătorului „Gloire”. Au fost cinci morți și 11 răniți.

O eroare funebră. Sunt oameni pe care nenorocul îi urmărește și după moarte.

Astfel e cazul c-o tânără vizitatoare din Nizza, despre a căreia călătorie postumă, ziarele europene făcură mai dăunăzi mare zgomot.

Iată întâmplarea în toată simplitatea ei, așa cum ne-o da informațiile din ziare:

De curând muri în Nizza o fată tânără de tot. Muma ei, care locuiește la Potsdam, aflând această știre tistă telegrafiază unei întreprinderi de pompe funebre, să-i trimeată cadavrul pentru a-l inhuma în cavoul familiei.

Când cesciugul sosi la destinație, ea-l deschise și, care-i fu mirarea, când se găsi în fața cadavrului unui ofițer rus, îmbrăcat în uniformă sa de înmormântare.

Directorul întreprinderii greșise. Nefericita telegrafă din nou la Smolenk, orașelul unde fiica ei fusese trimeasă din greșală.

I se răspunse că ea a fost înmormântată cu mare pompă și cu onorurile militare, cum se cuvine unui ofițer.

Zigomar. O piesă senzațională, fără păreche în cinematografia universală se prezintă azi pe scena teatrului „Apollo”: *Zigomar*. Această reprezentație bioscopică, până acum cea mai mare în proporții (1500 m.) și cea mai pasională dintre piesele bioscopice de până acum, a stârnit și în Arad, ca pe scenele mari ale capitalelor lumii: Londra, Paris, Newyork, etc., interes nemăsurat. E și de înțeles. Piesa splendid executată, cu o acțiune vie, ce ține în încordare atențiunea privitorilor dela început până la sfârșit e predestinată să fascineze publicul lacom de senzații.

Zigomar, regele apașilor luptă cu *Broquet Paul*, cel mai de seamă detectiv. Campania de extirpare ce o poartă aceste două genii unul față de celalalt este inscenată cu o fantezie hogată, interesantă în toate amănuntele. Privitorul trăiește și el clipele acelea de agitație, se emoționează pentru eroii dramei sguuitoare, sfârșindu-se cu izbânda detectivului.

Drama constă din 3 acte, cu 41 scene.

Teatrul Apollo va prezinta azi și joi, următorul program:

1. Domnul Lungăn caută locuință (comic). — 2. Șiretlicurile Satanei (umoristic). — 3. Lemke în concediu (amuzant). — 4. *Zigomar* (cea mai senzațională dramă din viața agenților secreți, în 3 acte cu 41 scene. Lupta lui *Zigomar*, regele hoților cu *Paul Broquet* regele agenților secreți. Filmul e de 1500 m.)

Reprezentațiile se încep la orele 3, 4 jum. 6, 7 și jum. și 9 seara.

Prețurile de intrare: 1 cor., 80 fil., 60 fil. 40 fil. și 20 fil. — Orhestră proprie.

Nou! Atragem atențiunea on. cetitori asupra inseratului lui *Igaz Sándor*, care și-a deschis cea mai mare prăvălie de giuvaericele în Arad, Piața Andrassy (Palat. Minorităților), unde se pot cumpăra cele mai bune oroloage de buzunar, serviciuri, etc.

Aviz. Sprijinți pe M. Radu, croitor român în Cluj strada Jokai No. 2!

POȘTA REDACȚIEI

In septembrie (răsfoind printre scrisori). Nu merge. Pentru asemenea mărunțuri se cere un stil mai îngrijit și multă subtilitate.

Ștefan cel mare — scrisori — septembrie — Iorga: ce legătură e între toate astea?

Altele prea lucurose. Salutați.

D. Negrinescu. Am publicat una — așteptăm altele.

„Știutul”. Nu sunt publicabile.

S. Ciug. E. De ce n'ați pus și numele țăranilor ca membri? Ei nu merită a fi amintiți?

Redactor responsabil: Atanaslu Hălmăgian.

Ca să fim cruțați de munca și spelele îmbinate cu provocarea restanțierilor, pe calea aceasta rugăm pe toți abonații ziarului nostru, să binevoiască a grăbi cu plățirea abonamentului.

Pe cuponul mandatului postal, rugăm a se indica numărul de pe fășia sub care primesc ziarul.

Cu stimă:

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”

Dr. DUMITRU POPA

MEDIC UNIVERSAL.

Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburii interne, de femei, de copii și de urechi.

Arad, Strada Petöfi (lângă gimn.) Nr. 10.
Consultațiuni: 11—12 ore a. m. și 1/2, 3—5 ore. p. m.

Dr. ȘTEFAN TĂMĂȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical.

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmuța.

Consultațiuni dela orele oreln 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”

Roza dela Disentis

de
H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(50) — Urmare. —

— Așa voi face! — zise Flavian răspicat. Impăcat cu sine, dânsul părăsi castelul spre a se duce în localitatea învecinată Disentis.

Aci găsi într-adevăr o adunătură mare de oameni, cari se mai înmulțiau încă prin noi sosiți.

Mulțimea stetea împrăștiată, fără nici o treabă și se părea, că nu vreau altceva, decât doi cel mult s'au adunat să asculte bubuitul îndepărtat al tunurilor. Se dete în vorbă și cu unul și cu altul, căutând înzădar să afle ceva despre Uli Goin.

Se duse apoi la închisoarea lui Daniffer și a lui Malariva, încercă însă degeaba să pătrundă înlăuntru, căci străjile numeroase nu dedeau nimă-nui voie să intre. Tot așa de zadarnică îi fu calea ce o făcu până la claustru, spre a-l cerceta pe paterul Gregorius.

În sfârșit se întoarse la castel și cercetă pe doamna de Castelberg, care își exprimă părerea de bine, aflând, că nu s'a depărtat dela castel,

căci și dânsa ca și căpitanul Solomon se temea, văzând aglomerarea mulțimei de țărani în Disentis.

XXVII. 1 maiu

Flavian tocmai scria, când intra Uli Goin în odaie după amiază salutând vesel.

— Ești aici? — îl întâmpină Flavian. Prin ce fel de spelunci ți-ai pierdut vremea? De ieri te caut pretutindenea, căci am să vorbesc multe cu tine. Sărmanul nostru bătrân Gilg Daniffer a fost prins de soldați și acuma e în carcerat.

— Știu d-le căpitan, însă iată, că se aduc cheile, ca să-i elibereze.

Sunt cele mai bune chei, ieșite din mâna armurariului!

— Nu te înțeleg de fel. Ce ai să-mi spui?

— Nimic, afară doar că suntem iarăși stăpâni în casa noastră. Toți francezii din Tavets i-am prins... și i-am făcut prizonieri fără să scoatem sabia din teacă. Sunt deja pe cale către Disentis și în jumătate de oră vor fi aici.

Flavian sări speriat de pe scaun la această veste și strigă: Ce faceți voi oameni, pentru numele lui D-zeu?

— D-le! răspunse Uli răsând, d-ta nu știi, că azi e întâia zi de maiu și austriacii s'au purtat sărbătorește. Nici noi însă n'am fost leneși. Când se învârte tocila, ascute, nu ședea. Afară deci cu

francezii din țeară, acești tâlhari de cari nu scapă nici o costiță în coș.

— Ce s'a întâmplat? Șezi și-mi povesteste pe rând.

— Zău, că mi-au cam tăbărit roibii, zise Uli, trântindu-se cât mi-ți-e molofanul într'un scaun și întinzându-și „roibii”. Așadară pe rând. Ieri, dupăcum îmi fu înțelesul, mă dusei în Tavets. Nu ți-am spus nici d-tale nimic, căci nici cămeșa nu trebuia să știe unde merge sumanul. Eram mai tăcut decât musca, franțuzul are urechi bune și numai decât bagă de seamă unde rămă sobolul.

În sfârșit sosiră și bravii flăcăi dela Camot, tot unul și unul, voinici ca munții și buni șitari, toți înarmați cu puști de vânătoare încărcate. De-a mai mare dragul să privești! Ieșirăm și noi din ascunzătoarea noastră și ne asociarăm cu dânsii și apoi înșirați o luarăm, patruzeci la număr, la picior cătră crășmă.

Înlăuntru, Monsieur locotenentul, orice D-zeu era, ședea tocmai la prânz și se ospăta în dragă voie fără să-i treacă măcar prin minte, că noi îi aducem muștar la friptură. Trei oameni intrară înlăuntru, în frunte mergea Rigis, cel ca un țigan de negru, din lunca dela Selva, care fusese în slujbă franceză pe vremuri și-i mai rămăsese, ce păcate uitaseră francezii din limbă. Ofițerul fu făcut prizonier.

(Va urma).

Caut un candidat de avocat

cu praxă bună

Dr. ILARIU HOLOM
advocat.

Ibașfaleu (Erzsébetváros).

Dela 10 coroane în sus.

Se poate procura dela „Asociația călciunilor” din Arad, Piața libertății Nr. 15, precum și la magazinele filiale din Cermieu și Piski: ghețe pentru bărbați și șirețe (panglici) din piele de box.

IUSTIN OLARIU,
director.**„ENGLISH HOUSZE”****NOU ATELIER DE CROITORIE ENGLEZEASCĂ PENTRU
DOMNI ÎN ARAD.**Aduc la cunoștința mult onor. public că în
ARAD, strada Deák-Ferencz (Palatul „Crucea-Albă”),
mi-am deschis un**atelier de croitorie**englezească modern și corespunzător timpului
prezent. Imi stă în putință a satisface cererile
on. public prin un croiu cu gust, prețuri mo-
derate și condițiuni de plată favorabile pe lângă
serviciu prompt și conștiințios. Cerând sprijinul
mult on. public, rămân cu profundă stimă:**WERTHEIM JENŐ**
CROITOR PENTRU DOMNI.**S'a deschis!**

prăvălia nouă de giuvaere a lui

IGAZ SÁNDOR

ARAD, piața Andrassy (palatul Minorităților).

Asortiment bogat din cele mai
moderne, bijuterii, arginterii și oro-
loage extra-fine. Apartament deo-
sebit pentru articlii de argint-china.**Prețuri moderate!**

(Fiți atenți la firmă).

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în branșa aceasta. :Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
rurile cele mai moderate.**Birou de informații!**Cunoscând multele lipsuri ale publicului româ-
nesc din provincie, m'am hotărât să deschid în
Budapesta un**Birou de Informații și Agentură românească.**Orice informație relativ la petițiile înaintate la
ministerii și la alte foruri, orice informații co-
merciale și în general în orice cauză dau în
restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate
chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rez-
olvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu re-
ferentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac
tot felul de mijlociri comerciale și comande.
Prețuri moderate, serviciu prompt, informații
detașate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III. 19.

În atențiunea celor ce se mută. Instalații de lumină electrică
împreună cu becuri, esecută și
furnizează prompt sub cele mai
favorabile condiții de plătire.**Cine dorește un fonograf bun?**Să se adreseze cu toată incre-
derea subscrierului și va fi pe
deplin satisfăcut. Cereți catalog.**Biciclete de strap și de sport**poți căpăta cu prețurile cele mai
moderate dela firma**KOCH DÁNIEL**Întreprindere de instalare a sonerilor și te-
lefonului precum și montarea bicicloetelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

ATELIERUL DE LĂCĂTUȘIE ARTISTICĂ DE CLĂDIRI ȘI DE CÂNTARE**Mark Gartner**

Arad, Piața Libertății Nr. 11.

Primește și execută prompt culant
și cu prețuri moderate orice fel de
lucrări în branșa de lăcătușie pre-
cum: ferăriile la clădiri, zăbrele la
morminte și pregătiri și reparaturi solide de cân-
tare. Cu preliminare de spese servește gratuit.

:: Contând la binevoitorul sprijin, rămân ::

Cu deosebită stimă:

MARK GARTNER. Au sosit cele mai frumoase și
mai noi ghețe de vară și toamnă.**Ghețele de bărbați și dame****Salamander**cu renume mondial, se capătă în
culoare galbină și neagră cu 16
coroane 50 fleri exclusiv la mine.**Weinberger János**

prăvălie de ghețe de rangul I-ii.

Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comanțele din provincie se
execută încă în aceeași zi.

25 (11)

GHEORGHE IANCOVICI prăvălie de
manufactură.**Arad, strada Forray Nr. 2.**Sosind noutățile de toamnă și de iarnă, am onoare a încunoștiința on. public românesc, că în pră-
vălia mea de manufactură se află cele mai fine stoffe, flanele și parcheturi în modelele cele mai
noui, și totodată pânzături, șifoane, garnituri de damast, ciorapi, corsete, umbrele,
și multe alte lucruri de soiul acesta. Rog binevoitorul sprijin.

Cu deosebită stimă:

GHEORGHE IANCOVICI.

Lista manualelor școlare

pentru scoalele populare, aprobate de înaltul minister, de ven. cons. aradan, oradan și caransebeșan.

1. — Dr. Petru Barbu, Istorie religioase morale. I-a carte de religie pentru școalele populare, aprob. de autoritățile bisericești ed. III. 1905	—30	22. Gramatică și cetirea maghiară p. școalele elementare cu limba de prop. rom. de Szabó-Dirle. Partea II-a, aprob. de minister sub Nr. 99941/1909	—60	34. Curs practic de aritmetică p. clasele 2, 3 și 4 ale școlii primare, ed. VII. reapr. cu rezoluția min. Nr. 13171/1911 ven. consistor oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 3567/1907	—60
2. — Istorie biblice II-a carte de religie p. școl. pop. aprobat de autoritățile bisericești, ediția X. 1911	—30	Manuale școlare de Iuliu Vuia învățător-director școlar. Aprobate de înaltul minister, de vener. consistor arădan, orădan și caransebeșan.		35. Curs practic de Aritmetică și Geometrie p. clasele 5 și 6, reaprobat cu rezoluția min. Nr. 13171/1911 și a ven. cons. oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 3568/1907	—36
3. — Istorie bisericești. III-a carte de religie, apr. de autoritățile bisericești, ed. VII. 1910	—30	23. Abecedar ilustrat p. clasa primă după metoda cuvintelor normale, ed. VII-a apr. cu rezoluția ministerială Nr. 15591/1911, Ven. cons. caransebeșan Nr. 2052/1907, oradan Nr. 2067/1907	—40	36. Curs practic de fizică și chimie pentru cursul primar, ed. III., apr. cu rezoluția minist. Nr. 13111/1911, Ven. Cons. aradan Nr. 3491/1911, oradan Nr. 877/1907	—50
4. Catechizm. IV-a carte de rel. apr. de autoritățile bisericești, ed. VII. 1910	—40	24. Abecedar p. clasa primă a școlii primare după metoda sunetelor vii a lui Gabel, ed. V., cu rezoluția minist. Nr. 15591/1911 și a Ven. Cons. oradan sub Nr. 2067/1906	—40	31. Curs practic de Economie rațională p. școalele primare apr. cu rezoluția min. Nr. 30049/1908, Ven. Cons. arădan Nr. 5243/1905, oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 1187/1907	—56
5. — Nicolae Crișmariu, Istorie biblice p. elevii școalelor elementare, aprob. de Ven. Consistor. Ed. II. cu 20 il. în text 1910	—45	25. Instrucțiunea metodei sunetelor vii a lui I. Gabel ed. II.	—80	38. Învățământ practic din istoria naturală p. școalele pop. ed. III., apr. de min. sub Nr. 2384/1904 ven. consis. oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 955/1906	—60
6. Istorie bisericești p. clasa V. VI. elementară, aprobat de Ven. Consistor din Arad	—40	26. Carte de cetire pentru clasa a II-a a școlii primare, ediția IV. cu rezoluția min. Nr. 15591/1911 și a Ven. Consistor orădan Nr. 2067/1906	—36	39. Carte de învățatură pentru școalele de repetiție economică, ultimii ani ai școlii populare cu rezol. ministerială Nr. 4140/1903, a Ven. Cons. aradan Nr. 1988/1904, a celui oradan Nr. 887/903	1-50
7. — Catechism p. elevii școalelor elem. apr. de Ven. Consistor	—40	27. Carte de cetire p. clasele 3 și 4 ale școlii primare, ed. V. cu rezoluția min. Nr. 51994/1908 și a Ven. Consistor oradan Nr. 3067/1906	—50	40. Istoria naturală cu referință la Higienă pentru școalele primare de I. Tuduceșcu ediția IX.	—40
8. — D. Voniga, Istorie biblice, Carte de religie p. școalele populare. Ed. II. cu 40 ilustrațiuni	—50	28. Carte de cetire p. clasele 5 și 6 ale școlii pop., ed. III. cu rezoluția min. Nr. 51049/1908 și a Ven. Consistor aradan Nr. 3990/1911 și oradan Nr. 2067/1906	—60	41. Rugăciunile școlii și Cântări bisericești pentru școalele populare române alese și întocmite de Nicolae Ștef, ed. a V-a	—50
9. Petru Popa, Istorie biblice din testamentul vechiu și nou. Carte de religie pentru clasa III. și IV. cu 20 il.	—45	29. Curs practic p. învățarea limbei maghiare p. clasele 1, 2, și 3 a școlii primare cu limba de propunere rom. ed. IV., apr. cu rezoluția minist. Nr. 43830/1910 și a Ven. Consistor aradan Nr. 2241/1911, oradan Nr. 2079/1910 și cel caransebeșan Nr. 5345/1910, partea I.	—50	41. Liturgica bisericești gr.-or. române, prețul	—70
10. Abecedar, prima carte de cetire p. elevii clasei I. de Iosif Moldovan și consoții. Ediția VIII. 1910, apr. de minister și Ven. Consistor din Arad și Caransebeș	—40	30. Curs practic p. învățarea limbei magh. p. clasele 4, 5 și 6 a școlii primare cu limba de prop. română, ed. IV., apr. cu rezoluția min. Nr. 43830/1910 și a Ven. Cons. aradan Nr. 2841/1911, oradan Nr. 2079/1910 și cel caransebeșan Nr. 5541/1910, part. II.	—50	Caete (libele, scrisori) pentru caligrafia rom., maghiară sau pentru dictando și comput à 8 foi 100 bucăți	1-40
11. A doua carte de cetire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și soții, ed. VI. 1910 apr. de minister	—40	31. Curs practic de limba română p. clasele 3, 4, 5 și 6 ale școlii primare ed. VII. apr. cu rezoluția minist. Nr. 51049/1908, Ven. Consistor aradan Nr. 2475/1911, oradan Nr. 2067/196 și cel caransebeșan Nr. 7287/1909	—60	Caete pentru desemn cu puncte depărtate de 1 cm. sau curat albe 100 bucăți	5—
12. A treia carte de cetire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și soții, ed. III. 1910, apr. de minister sub Nr. 25960/1910	—60	32. Curs practic de Istoria Ungariei p. cursul primar, ed. VI., îndreptată apr. cu rezoluția min. Nr. 96050/1910 în mod definitiv pentru școalele cu limba de propunere română, de ven. consistor oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 3569/1907	—40	Caete pentru desemn punctate și cu modele Nr. 1, 2, 3, 4 și 5, bucata à	—08
13. A patra carte de cetire p. elevii școlii pop. de Iosif Moldovan și consoții ed. II., apr. de minister sub Nr. 103233/1910	—60	33. Elemente de Geografie și Constituțiune p. clasele 5, 4, 5 și 6 ale școalelor primare cu numărăse ilustrațiuni. Ediția VI., apr. cu rezoluția ministerială Nr. 103652/1908 și a ven. cons. oradan Nr. 2067/1906 și cel caransebeșan Nr. 7289/1909	—60	Ceruze (creoane) de calitate extrafină duzina (12 bucăți) à 14, 18, 24, 36, 40, 60 și 90 fileri.	
14. Carte de cetire pentru clasele V. și VI. ale școlii populare de Iosif Moldovan și consoții, ed. II. apr. de minister sub Nr. 103233/1910	1—			Condeie (penițe) de aluminium în cutii à 1 gross (144 bucăți) à —90, 1-40, 1-60, 2 și 2-40.	
15. Limba maghiară. Manual p. elevii claselor I., II. și III. a școalelor pop. rom. de Iosif Moldovan și Iuliu Groșforean. Ed. III-a apr. de min. sub Nr. 95525/1910	—50			Cerneală neagră sau antracen, fabrica cea mai bună, litru în borcan de pământ 1-80.	
16. Limba maghiară, a doua carte de cetire p. școalele pop. române de Iuliu Groșforean și Iosif Moldovan, apr. de min. sub Nr. 105846/1908	—50			Praf pentru cerneală în cutii à 24 și 50 fil.	
17. Gramatica română p. școalele pop. de Iuliu Groșforean, ed. II. apr. de Ven. Consistor Arădan sub Nr. 1202/1911	—40			Tablițe de piatră în rame de lemn I-a calitate, duzina (12 bucăți) Nr. 2 cor. 2-30, Nr. 3 cor. 3-40, Nr. 4 cor. 3-60.	
18. Curs practic de istoria literaturii rom. de Iosif Stanca	—40			Ceruze de piatră (stile) învătate în hârtie și ascuțite, în cutii à 100 bucăți 66 fil.	
19. Exerciții intuitive elaborate pe baza noului plan de învățământ de Ioan Vancu apr. de Ven. Consistor din Arad	—50			Gumi de șters, duzina (12 buc.) à 20, 30 și 60 fil.	
20. Geografia Ungariei p. școalele pop. de Iosif Stanca, aprob. de Ven. Consistor Arădan	—30			Tocuri (căada, cotoare) pentru condeie, duzina (12 buc.) à 12, 18, 40 fil. și 1 cor.	
21. Gramatică și Cetirea maghiară p. școalele elementare cu limba de propunere română de Szabó-Dirle. Partea I-a apr. de minister sub Nr. 99941/1909	—50			Bureți pentru tabla școlii à —60, —80, 1—, 1-20 bucata.	
				Bureți pentru copii 100 bucăți cor. 1-60.; mai fine à 10, 12, 20 fileri bucata.	
				Cretă albă pentru tablă, fină în cutii, 1 kilogram 50 fileri.	
				Cretă albă preparată în cutii, duzina 40 fileri.	

Să află de vânzare la **Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.**

La administrația ziarului

„Românul“

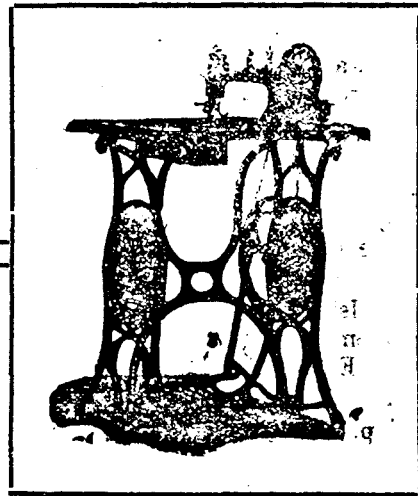
se primesc anunțuri cu prețurile cele mai moderate

Cele mai bune mașini de cusut

se capătă pe lângă solvire favorabilă
în rate la firma

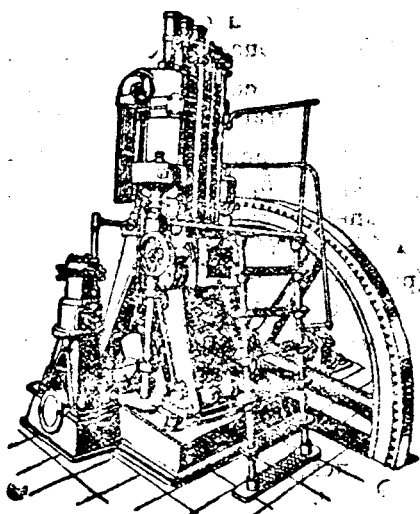
Kalenda János

Nagyvárad, lângă biserica „Holdaș“.

Tot acolo: Mare alegere în arme
de vânat și revolvere, precum gra-
mofoane și părți necesare.

Telefon — (în tot comitatul) — Nr. 245.

Execuție modernă, solidă,
și reală de prima clasă,
serviciu prompt și prețuri
moderate.

Multe patente proprii.

380 lucrători și oficanți.
Premiat la expoziția din
București 1906 cu Grand
Prix, cea mai înaltă dis-
tincție și medalie de aur.
La expoziția regnicolă
din Cincibiserici 1907 cu
medalie de aur, la ex-
poziția din Sepsiszent-
györgy cu medalie de aur.

Două fabrici proprii.

Frații Schiel

fabrică de mașini, stabiliment, pentru edificare de mori,
turnătorie de fier.

Brașov.

Cea mai mare fabrică de fier din Ardeal efiptuește:
stabilimente de turbine, motoare și locomotive
de ulei brut „Coroana“, mori mânate cu motor
și apă, stabilimente electrice, stabilimente de tran-
smisiune, mașini de sămănat, pieptene de lână.

Cor. UN MILION Cor.

cel mai mare câștig din lume!!

Cel mai bun sistem de păstrare împreună cu cele mai ex-
traordinare șanse de câștig pentru sărac și bogat, îl prezintă
fără doar și poate obligațiunile de câștig dela

Banca Hipotecară Ungară și Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie,

căci ambele au cele mai multe trageri anuale, totodată cele
mai mari câștiguri din lume și pe lângă toate acestea fie-
care loz trebuie să se tragă și să câștige necondiționat. Deci
nici un risc, nici o pierdere!...

9 TRAGERI ANUALE!!!

CÂȘTIGURILE PRINCIPALE:

Cor. 1,000,000.—, 500,000.—, 400,000.—, 300,000.—, 2 de
200,000.—, 100,000.—, 2 75,000.— și o mulțime de 50,000.—,
40,000.—, 30,000.—, 25,000.—, 10,000.—, etc. etc.

Proximile trageri vor fi în 5 și 25 OCTOMVRIE a. c.

Pentru a înlesni fiecui cumpărarea acestor obligațiuni de
câștig le vindem de prezent ambele în grupă, — adică din fiecare
scate o-bucată, — pe 38 rate lunare consecutive à 10 cor.

Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la
proximile trageri, iar achitând ratele următoare regulat, va par-
ticipa la 9 trageri anual cu câștiguri de peste 3 jum. mil. cor.

Vindem aceste oblig. de câștig și singuratec și anume
celea dela Banca Hipotecară Ungară pe 35 rate lunare à 6
cor., iar cea dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie
pe 35 rate lunare à 5 cor.

NB. Aceluia, care ne trimite primele 3 rate de odată, îi evitam a 4-a
rată gratuit!!!

Grăbiți cu comanda, căci tragerile viitoare sunt la ușe!!

Nu lăsați ocaziunea să treacă!! Puneți mâna pe noroc!!

Prospecte și explicări trimitem la dorință oricui gratis și franco.

Cu deosebită stimă:

USTREDNA BANCA UC. SPOL., BUDAPEST V., SAS-UT. 24.

Se caută agenți în provincie.